

Karelia-ammattikorkeakoulu
Sosionomi (AMK)

Lähisuhdeväkivallan akuutti kriisitilanne

Opas ammattilaisen tueksi

Sara Arffman

Opinnäytetyö, helmikuu 2024

www.karelia.fi

OPINNÄYTETYÖ
Helmikuu 2024
Sosiaalialan koulutus

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
+358 13 260 600 (vaihde)

Tekijä
Sara Arffman

Nimeke
Lähisuhdeväkivallan akuutti kriisitilanne. Opas ammattilaisen tueksi

Toimeksiantaja
Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskushanke

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda selkeyttä lähisuhdeväkivallan akuutissa kriisitilanteessa huomioitaviin toimiin sekä poliisin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen toimista lähisuhdeväkivaltatyön tahoina. Tavoitteena oli tuottaa ammattilaisille oikea näkemys poliisin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen tehtävistä lähisuhdeväkivallan akuutissa kriisitilanteessa.

Opinnäytetyö toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä ja siinä on käytetty konstruktivistista mallia. Osallistin poliisin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen työntekijöitä tiedonkeruuseen käyttämällä anonyymisti vastattavaa Padlet-kyselyä menetelmänä. Menetelmä mahdollisti osallistamisen toteutumisen tuotosta varten tehdyssä tiedonkeruussa. Tuotosta arvioitiin ammattikuntien yhteyshenkilöiden ja toimeksiantajan kanssa käyden dialogista keskustelua Teams-yhteyden välityksellä. Arviointikeskustelu mahdollisti suoran palautteenkeruun ja korjausehdotusten pohtimisen yhdessä toimijoiden kanssa.

Opinnäytetyön tuotoksena syntyi opas lähisuhdeväkivallan akuutista kriisitilanteesta. Opas avaa lähisuhdeväkivallan ja kriisin teoriassa sekä antaa lukijalleen toimintaohjeita lähisuhdeväkivallan piirissä elävän asiakkaan tunnistamiseen ja ohjaamiseen avun piiriin sekä auttavien tahojen listan. Oppaan uutuusarvo on poliisin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen kotihälytyksen prosessikuvaukset sekä lähisuhdeväkivallan akuutti kriisitilanne - näkökulma. Opas julkaistaan Siun soten intran väkivaltasivulla ja on hyödynnettävissä työssä, jossa kohtaa lähisuhdeväkivallan piirissä eläviä asiakkaita. Tarve opinnäytetyölle ja tuotokselle oli työelämälähtöinen ja ajankohtainen alati muuttuvan lähisuhdeväkivalta määritelmän ja väkivaltaan puuttumisen toimintaohjeistuksien valossa.

Kieli
suomi

Sivuja 39
Liitteet 1
Liitesivumäärä 1

Asiasanat
kriisit, lähisuhdeväkivalta, palveluohjaus

THESIS
February 2024
Degree Programme in Social Services

Tikkarinne 9
80200 JOENSUU
FINLAND
+ 358 13 260 600 (switchboard)

Author
Sara Arffman

Title
An Acute Crisis Situation of Intimate Partner Violence. A Guide to Support Professionals

Commissioned by
Future Health and Social Services Centres Programme

Abstract

The purpose of this thesis was to bring clarity to the actions to be considered in an acute crisis situation of intimate partner violence, as well as the actions of the police and social and emergency services as organizations in the intimate partner violence work. The goal was to provide professionals with a correct view of the duties of the police and the social and emergency services in an acute crisis of intimate partner violence.

The thesis was implemented as a functional thesis, and I used a constructivist model as a process model. I involved police and social and crisis emergency workers in data collection using an anonymously answered Padlet survey as a method. The method enabled the implementation of participation in the data collection for the product. The product was evaluated in a dialogic discussion with the commissioner and the aforementioned professionals via a Teams connection. The collection of direct feedback and the correction proposals from the organizations was conducted in the evaluation meeting.

A product of the thesis was a guide on the acute crisis of intimate partner violence. It explains the theory on intimate partner violence and the crisis and provides the reader with instructions for identifying a client, directing them towards the correct help service, and a list of helpful entities. The novel value of the guide is the descriptions of what the police and the social and crisis emergency services do in an acute house call situation, as well as the acute crisis perspective of intimate partner violence. The guide is published on the violence-page of Siun sote's intranet and can be used in work where you can encounter clients living in an intimate partner violence situation. The need for the thesis and the product was work life-oriented and topical in the light of the ever-changing definition of intimate partner violence and the guidelines for intervention in violence.

Language
Finnish

Pages 39
Appendices 1
Pages of Appendices 1

Keywords
crises, intimate partner violence, service counselling

Sisältö

1	Johdanto	5
2	Kriisi	6
2.1	Kriisin, trauman ja resilienssin määritelmät.....	6
2.2	Kriisin vaiheet	8
3	Lähisuhdeväkivalta	10
3.1	Lähisuhdeväkivallan määritelmä.....	10
3.2	Lähisuhdeväkivallan muodot.....	11
3.3	Lähisuhdeväkivallan vaikutukset ja taustatekijät.....	13
4	Palveluohjaus	14
4.1	Palveluohjauksen määritelmä	14
4.2	Palveluohjauksen työtavat	15
5	Aiempi tutkimus ja opinnäytetöitä	16
6	Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tuotos	18
7	Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat.....	18
7.1	Toiminnallinen opinnäytetyö	18
7.2	Konstruktivistinen malli	19
7.3	Osallistamisen ja tiedonhankinnan menetelmät.....	20
7.4	Arvioinnin menetelmät	21
8	Opinnäytetyön prosessi	22
8.1	Aloitus- ja suunnitteluvaihe	22
8.2	Esi- ja työstövaihe.....	24
8.3	Tarkistus- ja viimeistelyvaihe	27
9	Lähisuhdeväkivallan akuutti kriisitilanne – opas ammattilaisen tueksi	28
9.1	Opas	28
9.2	Oppaan arviointi.....	31
10	Pohdinta.....	32
10.1	Johtopäätökset	32
10.2	Luotettavuus ja eettisyys	33
10.3	Opinnäytetyön prosessi ja ammatillinen kasvu	35
10.4	Hyödyntäminen ja jatkokehitysmahdollisuudet	36
	Lähteet.....	37

Liitteet

Liite 1 Padletin saateviesti ja kysymykset

1 Johdanto

Lähisuhdeväkivallan määritelmä ja ammattilaisten velvollisuudet väkivaltatilanteita kohdatessa ovat olleet myllerryksessä viimeisen 20 vuoden ajan (Fagerlund 2016, 5). Pyritään siihen, että ammattilaisten osaaminen tunnistaa ja puuttua väkivaltaan vastaisi kentällä tarvittavaa osaamista. Terveystieteiden tutkimuslaitoksen (2018) raportin mukaan merkittävä osa lähisuhdeväkivallasta jää kuitenkin piiloon viranomaisilta. Syynä voi olla ammattilaisten osaamisen puutetta isompana tekijänä väkivallasta ei kerrota. Lähisuhdeväkivallasta puhuminen tai sen esiin tuominen tavalla tai toisella on tabu, eli esille ottaminen koetaan kiellettyinä. Mitä pidempään siitä vaietaan, sitä suuremmaksi sen puheeksi ottamisen kynnyks kasvaa niin väkivallan osapuolilla kuin myös ammattilaisilla. Jotta Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategian 2023–2038 palvelulupauksen ”oikeaan palveluun, oikeaan aikaan, oikeaan paikkaan” -mukainen toiminta toteutuu, tulee henkilökunnan pystyä ottamaan väkivalta puheeksi.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda selkeyttä lähisuhdeväkivallan akuutissa kriisitilanteessa huomioitaviin toimiin sekä poliisin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen toimista lähisuhdeväkivaltatyön tahoina. Tavoitteena oli tuottaa ammattilaisille oikeellinen näkemys poliisin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen tehtävistä lähisuhdeväkivallan akuutissa kriisitilanteessa. Opinnäytetyön tuotoksena syntyi opas lähisuhdeväkivallan akuutista kriisitilanteesta.

Raportissa selvitetään käsitteet kriisi, lähisuhdeväkivalta ja palveluohjaus. Seuraavaksi avaan valitsemani prosessimallin ja menetelmät sekä prosessin etenevän, ja lopuksi esittelen tuotoksen. Tiedonkeruun menetelmäksi valittu osallistava kysely toteutettiin Padlet-alustan avulla. Arvioinnin menetelmäksi valittu dialoginen keskustelu mahdollisti jatkuvan arvioinnin ja suoran palautteenkeruun läpi prosessin.

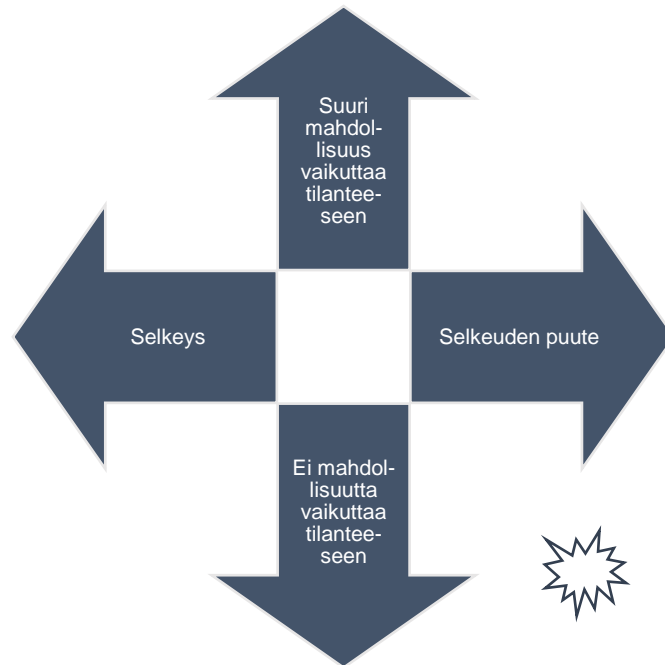
2 Kriisi

2.1 Kriisin, trauman ja resilienssin määritelmät

Kriisiin voi johtaa yksi järkyttävä tapahtuma, kuten onnettomuus, tai pitkään jatkunut järkyttävien tapahtumien ketju, kuten pahoinpitely (Hedrenius & Johansson 2016, 24). Järkyttävien tapahtumien seurauksena uhattuina ovat uhrin kokemukset turvallisuudesta, koskemattomuudesta ja arvokkuudesta, tilanteiden ennustettavuudesta sekä luottamuksesta ja uskosta maailman hyvyyteen (Hedrenius & Johansson 2016, 26). Kriisin käsittely etenee vaiheittain (Saari 2003, 41), josta kerron tuonnempana tarkemmin.

Trauma syntyy, kun ihminen kokee voimakkaan ja kontrolloimattoman tapahtuman tai elämäntilanteen, joka seurauksena syntyy äärimmäinen psyykeen rasitus. Keskiössä ovat voimakkaat pelon, kauhun tai vihan tunteet sekä tunne avuttomuudesta. Jokainen järkyttävän tapahtuman uhri ei kuitenkaan automaattisesti traumatisoidu. Traumatisoitumiseen vaikuttavat mm. sosiaaliset, psykologiset, eksistentiaaliset ja biologiset tekijät, eli tärkein ratkaiseva tekijä on tapahtuman merkitys yksilölle. (Hedrenius & Johansson 2016, 27.)

Resilienssi eli psyykkeen kestävyys on jokaisen yksilöllinen kyky reagoida järkyttäviin tapahtumiin. Resilienssiin vaikuttavat geneettisten tekijöiden lisäksi uhrin kokemus hallinnan menetyksestä, millaisia menetyksiä uhri kokee sekä sosiaalisen tuen saatavuus niin ammattilaisilta kuin lähimmäisiltä. (Hedrenius & Johansson 2016, 155). Kuviossa 1 havainnollistuu se, miten järkyttävän tapahtuman hetkellä ihmisen kokemus vaikuttamisen mahdollisuuksistaan ja tilanteen selkeydestä suhteessa toisiinsa vaikuttavat siihen, millä asteella ihminen kokee hallitsevansa tilannetta. Kuviossa tähti on osoittamassa suurimman riskin paikan hallinnan menetyksen tunteeseen.

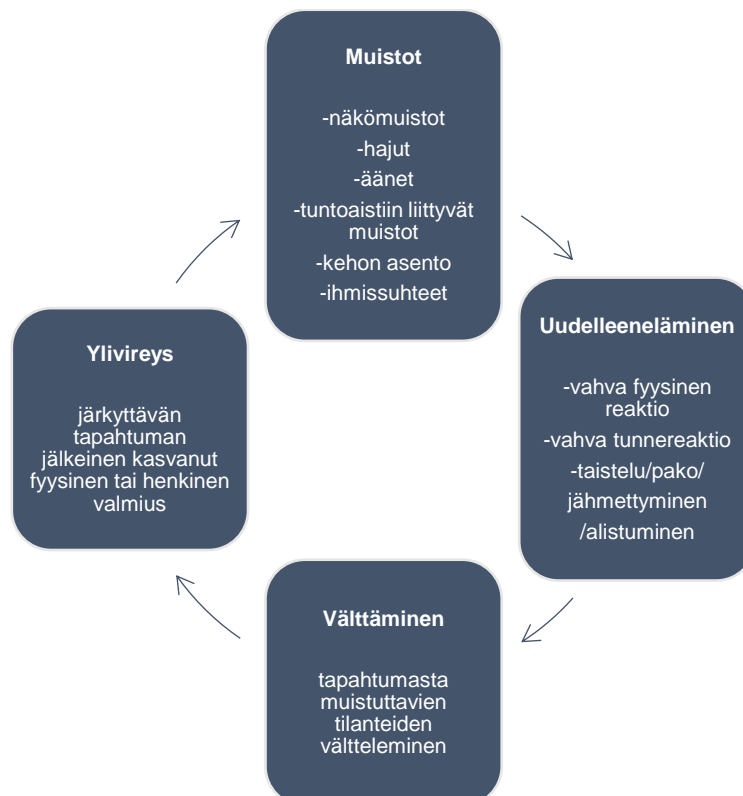
Kuvio 1. Tapahtumanaikaiset tekijät, jotka vaikuttavat riskitekijöihin ja suojaaviin tekijöihin (Hedrenius & Johansson 2016, 167).

Jokainen kriisitilanne on aina ainutlaatuinen, sillä niihin vaikuttavien tekijöiden kirjo on sekä laaja että alati muuttuva. Koska resilienssi on tilanteeseen nähden jokaisella yksilöllinen, tarvitaan kattava ymmärrys sen riskitekijöistä ja suojaavista tekijöistä, jotta kriisiin voidaan tarjota yksilöityä apua ja tukea. (Hedrenius & Johansson 2016, 185.) Resilienssiä määrittäessä tai mitatessa tulee huomioida neljä asiaa: kyky säilyttää vakaus, sopeutuminen, toipuminen ja kehittyminen (Hedrenius & Johansson 2016, 156).

Järkyttävän, traumaattisen tapahtuman uhrit määritellään välittömiin ja välillisiin uhreihin. Välittömiä eli primaareja uhreja ovat tapahtumassa välittömästi mukana olleet henkilöt, kuten fyysisesti ja/tai psyykkisesti vammautuneet tai kuolleet henkilöt. Välillisiä eli sekundaarisia uhreja ovat he, joita tapahtunut jollakin tavalla koskettaa, joten heitä on välittömiin uhreihin nähden aina enemmän. Välillisiä uhreja ovat mm. läheisensä menettäneet tai vammautuneen läheiset, tapahtuman todistaneet, tapahtuman takia evakuoituneet sekä ammattilaiset ja vapaaehtoiset, jotka toimivat jossakin tehtävässä tapahtuma-aikana (Saari 2003, 39–40).

2.2 Kriisin vaiheet

Sokkivaihe alkaa ennakoimattoman järkyttävän asian kuulemisesta tai kohtaamisesta (Terveyskylä 2021) ja sen kesto on keskimäärin muutamasta tunnista vuorokauteen (Saari 2003, 49). Biologisesti sokki pyrkii suojelemaan kokijaa tilanteelta, mitä hän ei pysty käsittelemään sekä pitämään hänet elossa. Jos sokin aiheuttama tilanne on ollut erittäin järkyttävä kokijalle, hän ei välttämättä tunne kipua ja voi olla ns. tunteeton. Vaikka ihminen olisi sokkitilassaan fyysisesti ylivoimaisen oloinen, on tämän päätöksentekotaito silti puutteellinen. Osa ihmisistä, noin 20 %, joutuu paniikkiin ja käyttäytyy hysteerisesti tai lamaantuu. (Saari 2003, 45–49.) He tarvitsevat yksinkertaista, fyysistä ohjausta ja rauhoittavaa puhetta, sillä heidän kykynsä vastaanottaa tietoa on sokissa heikentynyt (Saari 2003, 49; Terveyskylä 2021). Ihmisen aivot toimivat järkyttävässä tilanteessa niin, että koetut asiat tallentuvat erittäin eläväiksi ja yksityiskohtaisiksi muistoiksi. Nämä muistot ilmenevät äkillisinä toistuvina takaumina, flashback, ja usein aiheuttavat kokijalle ahdistusta vielä pitkään tapahtuneen jälkeen. (Hedrenius & Johansson 2016, 97–98; Saari 2003, 42.) Kuvio 2 havainnollistaa järkyttävän tapahtuman aiheuttaman reaktioiden kehän.

Kuvio 2. Järkyttävän tapahtuman jälkeiset reaktiot -kehä (Hedrenius & Johansson 2016, 96).

Reaktiovaihe voi käynnistyä, kun vaara tai uhkatilanne on ohi ja ihminen kokee olevansa turvassa. Sokkivaiheen aikana pintaan purskahdelleet tunneryöpyt yleistyvät, kun ihminen älyää kokeneensa jotakin järkyttävää. (Saari 2003, 52.) Reaktiot näyttäytyvät laajana skaalana ja ne voivat vaihdella hetkessä helpotuksesta suruun tai vihaan (Saari 2003, 53; Terveyskylä 2021). Myös somaattiset reaktiot kuuluvat tähän vaiheeseen, kuten kehon vapina, päänsärky tai loppumaton väsymys (Saari 2003, 55–56). Traumaattisen kokemuksen jälkeen kokeesta saatetaan hävetä tai pelätään, mitä vielä voisi sattua (Saari 2003, 54–55; Terveyskylä 2021). Jotta häpeästä ja pelosta pääsee eteenpäin, tulee tapahtunut käsitellä mm. toiminnan kautta sekä puhumalla henkilölle, joka pystyy vastaanottamaan kokijan kertoman ilman, että yrittää muuttaa tai syyllistää kokijaa. Reaktiovaihe kestää yleensä kahdesta neljään päivää ja sen aikaisen tunne-myrskyn tarkoituksena on purkaa järkyttävä kokemus ulos kehosta ja mielestä (Saari 2003, 55–56, 59).

Työstämis- ja käsittelyvaiheessa kokemuksen käsittely hidastuu. Aiempien vaiheiden vaihtelevat päivät muuttuvat samanlaisiksi keskenään ja alati räiskyvät tunnepurkaukset vähenevät, mutteivat lopu kokonaan. Tässä vaiheessa mieli ns. sulkeutuu ja asian käsittely siirtyy ihmisen sisäiseksi prosessiksi (Saari 2003, 60 & 63.) Vaiheen tarkoituksena on antaa ihmiselle aikaa sisäistää, miten tapahtunut on vaikuttanut tämän elämään sekä käsitellä siitä aiheutuvat vahvat tunteet (Terveyskylä 2021). Koska työstäminen on sisäistä, ihmisen käytettävissä oleva muisti ja tarkkaavaisuus on rajoittunut johtaen toiminnan vaikeutumiseen (Hedrenius & Johansson 2016, 98–99; Saari 2003, 63; Terveyskylä 2021). Myös ihmissuhteet saattavat kärsiä, kun ihminen ei jaksa olla muiden seurassa, hän on kártyinen tai vetäytyy täysin omiin oloihinsa (Saari 2003, 63–64; Terveyskylä 2021). Tässä vaiheessa on tärkeää pyrkiä palaamaan arkeen siinä määrin, kuin se on vammojen tai ulkoisten puitteiden kannalta mahdollista. Näin ihminen saa kokemuksen jostakin tutusta ja jatkuvasta, eikä välttämättä jää jumiin järkyttävän tapahtuman lopullisuuteen. (Saari 2003, 64–65.)

Uudelleen orientoitumisen vaihe käynnistyy edellisen vaiheen loppupuolella, kun tulevaisuuden toivo on löydetty. Vaiheen tavoitteena on istuttaa järkyttävä tapahtuma omaan elämänhistoriaansa, osaksi itseä, käsiteltynä. (Saari 2003, 68; Terveyskylä 2021.) Eri ihmiset päätyvät tähän eri tavoin. Jotkut pyrkivät siihen toivoa uhkuen, toiset hävittäen kaiken fyysisen, mikä muistuttaa tapahtuneesta. Oli tapa mikä hyvänsä, ei tapahtunut häviä koskaan ja siksi on tärkeää käsitellä asia loppuun ja sisällyttää se historiaansa. (Saari 2003, 67–68.)

3 Lähisuhdeväkivalta

3.1 Lähisuhdeväkivallan määritelmä

Lähisuhdeväkivalta on väkivaltaa, jota tapahtuu läheisissä ihmissuhteissa. Väkivallasta on usein vaikeaa irtaantua suhteiden omaehtoisen läheisyyden tai tarpeen pakottaman läheisyyden takia. (Liimatainen & Rantaeskola 2022, 7.) Lähisuhdeväkivallalla on monta muotoa. Perheväkivalta on perheen sisäistä väkivaltaa, kuten vanhemman lapseen kohdistamaa tai toisinpäin. Parisuhdeväkivalta on seurustelusuhteessa olevien aikuisten välistä väkivaltaa. Seurusteluväkivalta taas tapahtuu nuorten kesken ja eroaa aikuisten välisestä parisuhdeväkivallasta siinä, että nuoren emotionaaliset ja kognitiiviset taidot eivät ole kehittyneet eivätkä nuoret siis välttämättä ymmärrä, mikä seurustelusuhteessa on sallittua ja mikä ei. (Bildjuschkin ym. 2020, 7; Liimatainen & Rantaeskola 2022, 7.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (2023a) mukaan viranomaisten tietoon tulleiden täysi-ikäisten lähisuhdeväkivallan kokijoiden määrä laski 3,8 % vuonna 2021 vuoteen 2020 verrattuna. Täysi-ikäisistä lähisuhdeväkivallan kokijoista naisiin kohdistuva väkivalta väheni 3,3 %:lla kun taas miehiin 5,2 prosenttia. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023a, 3–4.) Alaikäisten lähisuhdeväkivallan kokijoiden määrä kuitenkin nousi 6,7 %, joista 52 % oli tyttöjä ja epäillyistä väkivallan tekijöistä 66 % oli miehiä (THL 2023a, 4). Kaikkea lähisuhdeväkivaltaa ei kuitenkaan ilmoiteta viranomaisille, joten tilastot eivät anna todenmukaista kuvaa väkivallan yleisyydestä (THL 2023a, 3).

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vuoden 2018 kysely- ja väestötutkimusten tuloksia käsittelevän raportin mukaan lähisuhteissa koetaan sukupuolesta ja iästä riippumatta eniten henkistä väkivaltaa. Vanhemmilta kysyttäessä heidän kokemastaan tai käyttämästään väkivallasta lastaan tai toista vanhempaa kohtaan yleisimmäksi väkivallan esiintymistavaksi nousee maltin menettäminen ja siitä aiheutuva henkinen ja joissain tapauksissa fyysinen väkivalta (Hietamäki 2018a, 11–14; Klemetti & Vuorenmaa 2018, 8–9).

3.2 Lähisuhteiväkivallan muodot

Sana väkivalta usein yhdistetään vain fyysiseen väkivaltaan, vaikka väkivallalla on paljon erilaisia muotoja (Ensi- ja turvakotien liitto 2023b). Kaikenlainen väkivallan käyttö lähisuhteessa on virallisen syytteen alainen rikos (Rikoslaki 39/1889 21:5–7 §). Väkivaltaa ovat jo sen uhka ja sille altistuminen esim. näkemällä tai kuulemalla toiselle tehtävää väkivaltaa. Fyysinen väkivalta on näkyvin väkivallan muodoista ja siksi helpoin tunnistaa. Uhrilla on kehollisia jälkiä väkivallan käyttäjän vahingollisista teoista tai uhrin kehosta näkee laiminlyönnin esim. aliravitsemuksen merkein. Fyysistä väkivaltaa ovat myös uhrin lukitseminen jonnekin tai uhrin unen riistäminen. Fyysinen väkivalta linkittyy moniin muihin väkivallan muodoista. (Bildjuschkin ym. 2020, 9–10; Liimatainen & Rantaeskola 2022, 11–12.)

Henkinen väkivalta on yleisin väkivallan muodoista, sillä se linkittyy kaikkiin väkivallan muotoihin. Henkistä väkivaltaa ovat uhrin alistavat tai vähättelevät sanomiset, teoilla pelottelu mm. tappaminen, vapauden ja läheisten näkemisen rajoittaminen sekä väkivallan kieltäminen ja uhrin syyttäminen. (Liimatainen & Rantaeskola 2022, 12–14.) Vaino on henkisen väkivallan muoto, joka on uhrin pelottelua toistuvalla seuraamisella tai uhkailulla. Vainoa tapahtuu myös digitaalisesti ja se voi johtaa fyysiseen väkivaltaan. (Bildjuschkin ym. 2020, 9–10; Liimatainen & Rantaeskola 2022, 19–20.) Vainoaminen on rikoslain mukaisesti määritelty tuomittavaksi teoksi, joka voi johtaa vankeuteen (Rikoslaki 25:7a §).

Taloudellinen väkivalta on uhrin rahan liittyvän kontrollin, velan ottamiseen painostamisen, varastamisen ja rahan kiristämisen. Taloudellista väkivaltaa liittyy myös eron jälkeiseen aikaan mm. huoltoriitojen pitkittämisellä tai uhrin tavaroiden hajottamisella. Myös työssäkäynnin tai opiskelun häiriköinti tai estäminen ovat taloudellista väkivaltaa. (Bildjuschkin ym. 2020, 9–10; Liimatainen & Rantaeskola 2022, 16.) Digitaalinen väkivalta on digitalisaation myötä yhä yleisempää ja se linkittyy moniin väkivallan muodoista. Digitaalista väkivaltaa ovat uhrin liikumisten seuraaminen puhelimen paikantimen avulla, uhrin puhelu-, viesti- ja sivuhistorian tarkkailu salaa tai niiden näyttämään pakottaminen sekä se, että uhrin on aina oltava väkivallan käyttäjän tavoitettavissa puhelimitse tai viestitse. (Liimatainen & Rantaeskola 2022, 20–21.)

Kemiallinen väkivalta on uhrille lääkkeiden, päihteiden tai muiden haitallisten aineiden pakkosyöttämistä. Myös se, että väkivallan käyttäjä syö uhrin lääkkeitä tai myy niitä eteenpäin, on kemiallista väkivaltaa. Välineellinen väkivalta taas on uhrin omaisuutta, läheisiä tai lemmikkieläimiä kohtaan tehtyjä vahingoittavia tekoja, joilla väkivallan käyttäjä pyrkii kontrolloimaan uhrin toimintaa. (Bildjuschkin ym. 2020, 9–10). Seksuaalinen väkivalta sisältää kaikki seksuaalissävytteiset teot uhria kohtaan, joissa uhri on kokenut, ettei tilanne ollut hänen hallittavissa. Koskettelu, rivot puheet, seksiin tai seksuaalisiin tekoihin painostaminen tai pakottaminen ja intiimien kehonosien pahoinpitely kuuluvat seksuaaliväkivaltaan. (Bildjuschkin ym. 2020, 9–10; Liimatainen & Rantaeskola 2022, 15; Rikoslaki 20:3–6.) Raiskaus avioliitossa on kuulunut rikoslain (20:1–2) alaiseksi rangaistavaksi teoksi vuodesta 1994 lähtien.

Kulttuuriin liittyvä väkivalta alistaa kulttuuriin sidoksissa olevien henkilöiden itsemääräämisoikeutta. (Bildjuschkin ym. 2020, 9–10.) Tyttöjen ja naisten sukupuolielinten silpominen on kulttuuri- ja seksuaaliväkivaltaa sekä rangaistava rikos pahoinpitelynä tai törkeänä pahoinpitelynä (Istanbulin sopimus, 3–4 & 14; Rikoslaki 21:5–6a §). Uskontoon liittyvä väkivalta on uskonnollisuuden pilkkäämistä, rajoittamista tai kieltämistä, uskonnollisilla säännöillä kiristämistä tai pelottelua, uskonnollisiin normeihin ja sääntöihin pakottamista tai uskonnon vastaisiin tekoihin pakottamista. (Bildjuschkin ym. 2020, 9–10; Liimatainen & Rantaeskola 2022, 17.) Kunniaan liittyvä väkivaltaa tapahtuu kulttuuristen

siveysperiaatteiden rikkomisen seurauksena ja se toteutuu henkisenä tai fyysisenä väkivaltana. Kunniaväkivaltaa tehdään myös uskonnon nimessä, vaikkei mikään uskonto siihen viittaa. (Bildjuschkin ym. 2020, 9–10; Liimatainen & Rantaeskola 2022, 18–19.)

3.3 Lähisuhdeväkivallan vaikutukset ja taustatekijät

Väkivallalla on vaikutuksensa väkivaltatilanteessa osallisena olleille kuin myös sitä todistaneille ja heidän läheisilleen (Hintikka 2017, 23; Terveystieteiden tutkimuskeskus 2022a). Useimmiten väkivallan uhrille löytyy palveluja paremmin kuin käyttäjälle, jolle joissakin tapauksissa ovat kuuluneet vain rikosoikeudelliset toimenpiteet. Väkivaltaa todistaneille ja osallisten välisestä väkivallasta tietäville läheisille, kuten sukulaiset ja ystävät, ei ole auttavan puhelimen tai -chatin lisäksi tarjolla muita palveluja (Ensi- ja turvakotien liitto 2023a).

Lähisuhdeväkivallan uhri on väistämättä traumaattisen kriisin kokija, oli väkivallan jatkuminen sitten kestänyt kauemmin tai tapahtunut kertaluontoisesti. Pitkään jatkuessaan uhrin kehon ja mielen stressitila vain kasvaa ja voi aiheuttaa vakavia seurauksia terveydelle ja toimintakyvylle. Väkivaltaa kokeneen psyykkinen ja fyysinen turvallisuuden tunne ottaa rajun iskun, ja sen palautuminen takaisin samalle tasolle on haastavaa ja kokijan voimia koettelevaa. (Hintikka 2017, 23–26.)

Väkivaltakokemuksesta voi aiheutua fyysisiä, psyykkisiä, sosiaalisia ja / tai taloudellisia seurauksia. Fyysisiä seurauksia ovat mm. ruhjeet ja mustelmat, murtumat, kosmeettiset haitat sekä vakavimmillaan pysyvä vammautuminen tai kuolema. Fyysiset seuraukset voivat tuottaa uhrille häpeän tunnetta, mikäli ne ovat näkyvällä paikalla keholla. (Hintikka 2017, 26–28.) Psyykkisiä seurauksia ovat traumaattinen kriisi vaiheineen, erilaiset vahvat tunnereaktiot tai niiden puuttuminen sekä keholliset ongelmat, kuten uni- tai muisti- ja keskittymisvaikeudet. Jokainen reagoi tavallaan, eikä mikään tapa reagoida ole väärä, vaikka esim. lamautuneisuus ja tunteettomuus voivat uhrista tuntua tapahtuneeseen nähden epäsopivalta. (Hintikka 2017, 28–43.) Sosiaalisena seurauksena voi

esiintyä turvattomuutta ja luottamuksen pulaa kanssaihmiin, ihmissuhteiden ylläpitämisen vaikeutta tai eristäytymistä. Myös uhrin lähipiiri voi tiedostamattaan väkivaltaan reagoidessaan vaikeuttaa kokijan sosiaalista elämää, jos he eivät esimerkiksi osaa käsitellä tapahtunutta ja käyttäytyvät siksi uhria kohtaan etäisesti. (Hintikka 2017, 43–44.) Taloudellisia seurauksia voi esiintyä, vaikkei taloudellista väkivaltaa olisikaan tapahtunut. Jo se, että uhri on voimaton opiskelemaan tai menemään töihin, voi vaikuttaa hänen toimeentuloonsa ja siten olla taloudellinen seuraus väkivallasta. Muita taloudellisia seurauksia ovat mm. terveydenhuollon käynnit, asianajajakulut tai muuttokulut, mikäli parisuhdeväkivallan uhri muuttaa erilliseen asuntoon väkivallan käyttäjästä. (Hintikka 2017, 45–47.)

Lähisuhdeväkivallan käyttäjän toiminnan taustalla voi olla monenlaisia vaikuttavia tekijöitä, joita ei kuitenkaan voida listata tyhjentyväksi listaksi eikä toimintaa oikeuttaa. Väkivallan käyttäjän psyykkinen tasapaino on kuitenkin aina osatekijänä tilanteiden eskaloitumisessa. Väkivallan käyttäjän oppima tai useimmiten oppimatta jäänyt tapa käsitellä tunteita ja hoitaa ristiriitatilanteita on jäämistöä varhaislapsuudesta sekä perhe- ja lähisuhteiden toimivuudesta. (Jolkkonen 2015.)

Lähisuhdeväkivallan käyttäjä, uhri ja joskus jopa lähipiiri oikeuttaa tapahtuneen ja tapahtuvan väkivallan sillä, että joko käyttäjän tai väkivallan molemmat osapuolet ovat olleet päihtymystilassa. Kuitenkin rikoslain (3:4.4) mukaisesti päihtymystilaa tai muuta henkilön itsensä aiheuttama tilapäistä tajunnan häiriötä ei ilman siihen painavasti vaikuttavaa syytä oteta syyntakeisuusarvioinnissa huomioon, eli lähisuhdeväkivaltaa käyttäneen humalatilassa olevan henkilön toiminta on rikollista (Rikoslaki 3:4.4 §).

4 Palveluohjaus

4.1 Palveluohjauksen määritelmä

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen laatiman määritteen mukaan palveluohjaus sosiaali- ja terveydenhoitoalalla tehtävässä työssä on ”asiantuntijan tai ammattihenkilön antama ohjaus, jonka tarkoituksena on varmistaa, että asiakas saa palvelutarvettaan vastaavat palvelut” (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2023b). Palveluohjaus asiakastyön menetelmänä on sosiaalihuoltolain (1301/2014 16 §) sosiaaliohjauksen ja terveydenhuoltolain (1326/2010 13 §) terveysneuvonnan yhteydessä muodostuva toiminnallinen kokonaisuus (Helminen 2015, 34; Helminen & Sayed 2017, 61–63). Asiakaslähtöisen työskentelyn pohjan luovat Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000 4 §) sekä Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992 3 §), joiden mukainen toiminta takaa asiakkaan edun toteutumisen. (Helminen 2015, 36).

Palveluohjauksen tavoitteena on hyvän arjen ja elämänhallinnan vahvistaminen asiakkaan itsensä kertomia henkilökohtaisia tavoitteita ja toiveita kuunnellen. Asiakasta ei pyritä muuttamaan vaan häntä tuetaan oikeiden palvelujen saamisessa. Palveluohjauksen siis tulisi olla perimiltään ammattitaitoista asiakaslähtöistä työskentelyä yhdessä asiakkaan kanssa. (Helminen 2015, 36; Suomen Palveluohjausyhdistys SPO ry 2023.) Toimiva palveluohjaus tukee asiakkaan hyvinvointia, antaa ammattilaiselle selkeän toimintamallin sekä minimoii resursien päällekkäistä käyttöä (Liikanen 2015, 46). Sosionomilla on sosiaalialan kompetenssien mukaisesti palvelujärjestelmäosaamista, joka on moniammatillisessa tiimissä tai monitoimijaisesti työskennellessä sosionomin yhteistyöhön tuoma erityispiirre. Sosionomit ovat kokonaisvaltaisen palveluohjauksen ammattilaisia ja heidän palvelujärjestelmätuntemuksensa ulottuu yli sektorirajojen. (SOAMK 2023.)

4.2 Palveluohjauksen työtavat

Palveluohjaus jaetaan kolmeen työtapaan, jossa jokaisessa ammattilaisen palvelujärjestelmäosaaminen on avainasemassa. Palveluneuvonta on ammattilaisen antamaa neuvontaa ja ohjausta asiakkaan selväräjaisen ongelman selvittämiseksi. Asiakassuhde on usein hyvin lyhytkestoinen, siihen ei liity terapeutista tai kuntouttavaa toimintaa eikä asiakkaan ja ammattilaisen välinen suhde ole

keskeisellä sijalla. Palveluneuvontaa voi tapahtua myös puhelimitse tai verkon välityksellä. (Helminen 2015, 35–36; SPO ry 2023.)

Palveluohjauksellinen työote tai palveluohjauksellinen asiakastyö sisältää asetta vankempaa yhteistyöskentelyä asiakkaan ja ammattilaisen välillä. Koska palveluneuvonta on yleistä palveluohjausta, palveluohjauksellinen työote keskityy voimavarakeskeiseen palveluohjaukseen. Asiakkaan ja ammattilaisen välisen luottamussuhteen muodostuminen on tärkeää mahdollisimman vaikuttavan avunannon ja vastaanoton kannalta. Asiakkaan itsemääräämisoikeus ja tämän itse esille tuomat tavoitteet ja voimavarat toimivat työskentelyn punaisena lankana. Ammattilaisen tehtävänä on toimia asiakkaan oikeuksien puolustajana ja palveluiden puutteiden osoittajana, eli toimia asiakkaan edunvalvojana. Moniammatillinen työ kuuluu voimavarakeskeiseen palveluohjaukseen. (Helminen 2015, 35–36; SPO ry 2023.)

Yksilökohtainen palveluohjaus on intensiivisin palveluohjauksellisista työotteista ja siksi sitä kutsutaan myös intensiiviseksi palveluohjaukseksi. Ammattilaisella on rajoitettu määrä asiakkuuksia kerrallaan, sillä luottamussuhde ja asiakkaan tunteminen on välttämättömän tärkeää työn vaikuttavuuden kannalta. (Helminen 2015, 35–36; SPO ry 2023.) Intensiivistä palveluohjausta tarvitsevat asiakkaat ovat useita palveluja samanaikaisesti kuluttavia henkilöitä. Tällaisia henkilöitä on Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun soten asiakkuuksista n. 10 %. (Kivinen & Linervo 2021.)

5 Aiempi tutkimus ja opinnäytetöitä

Piipon (2022) väitöskirja lähisuhdeväkivallan kohtaamisen rakenteista, käytännöistä ja toimijuudesta sosiaalityössä käsittelee poikkikulttuurisesti naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja sen kohtaamista sosiaalityössä. Työssä on selvitetty eri maiden välisiä yhtäläisyyksiä ja eroja kohdata ja puuttua lähisuhdeväkivaltaan. Tutkimusaineisto koostui suomalaisten syventävän vaiheen sosiaalityöntekijäopiskelijoiden oppimispäiväkirjoista sekä suomalaisten että intialaisten

sosiaalityöntekijöiden haastatteluista. Tulokset osoittavat, että naisiin kohdistuva väkivalta on globaali ilmiö, joka kontekstisidostensa mukaan määritellään joko hyväksytyksi tai kielletyksi. Intialaisen sosiaalityön yhteiskunnallinen ja kulttuurinen lähestymistapa jättää yksilötasoisien käsittelyn taka-alalle. Suomalaisen sosiaalityön tapa taas on kohdata asiakas yksilönä ja sukupuoleen katsomatta tarjota yhtäläiset palvelut. Sukupuolineutraali lähestymistapa voi kuitenkin olla haitallinen, sillä ilmiö on lähtökohtaisesti sukupuolistunut. Lähisuhdeväkivallan kohtaaminen sosiaalityössä vaatii ammattilaiselta riittävän tietämyksen ilmiöstä sekä moniammatillista että reflektiivistä toimijuutta. (Piippo 2022.)

Penttinen ja Väärälä (2022) ovat tehneet toiminnallisen opinnäytetyön lähisuhdeväkivallan tunnistamisesta ja sitä kohdanneen aikuisen kohtaamisesta terveydenhuollossa. Opinnäytetyön tavoitteena oli luoda konkreettisia toimintaohjeita lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen terveydenhuollossa näyttöön perustuvan tietopohjan avulla. Tuotoksena syntyi lähisuhdeväkivaltaa kohdanneen aikuisen kohtaamisen sähköinen opas terveydenhoidon ammattilaisen tueksi. He toivat esille sen, kuinka yleinen mutta alitunnistettu ilmiö lähisuhdeväkivalta on Suomessa. He havaitsivat, että Suomen laajuisesti lähisuhdeväkivaltaa tutkivat usein samat asiantuntijat, jolloin tutkimusten tarkastelukulmat ovat suhteellisen yksipuolisia. (Penttinen & Väärälä 2022.)

Laisi (2020) teki toiminnallisen opinnäytetyön Etelä-Karjalan alueella autismikirjon henkilöille tarjolla olevista kuntoutumista tukevista palveluista. Hänen opinnäytetyönsä tavoitteena oli edistää autismikirjon henkilöiden Oppaan laatiminen Etelä-Karjalan alueella autismikirjon henkilöille tarjolla olevista kuntoutumista tukevista palveluista ja hakeutumista tarvittavien palvelujen piiriin. Tuotoksena hän teki palveluoppaan Etelä-Karjalan alueen palveluista, joka antaa autismikirjon henkilöille tarvittavan tiedon palveluista ja niihin hakeutumisesta. Opas tehtiin myös selkokieliseksi. Palvelutarjontaa kartoittaessaan Laisi huomasi, että vaikka autismikirjon henkilöiden kuntoutumista tukevia palveluja on Etelä-Karjala alueella runsaasti tarjolla, ne ovat piilossa tai niihin ohjautumiseen ei ole olemassa selkeää väylää. Palveluoppaan laatiminen vastasi selkeään tarpeeseen. (Laisi 2020.)

6 Opinnäytetyön tarkoitus, tavoite ja tuotos

Opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda selkeyttä lähisuhdeväkivallan akuutissa kriisitilanteessa huomioitaviin toimiin sekä poliisin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen toimista lähisuhdeväkivaltatyön tahoina. Tavoitteena on tuottaa ammattilaisille näkemys poliisin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen tehtävistä lähisuhdeväkivallan akuutissa kriisitilanteessa. Opinnäytetyön tuotoksena syntyy opas, joka avaa teoriassa lähisuhdeväkivallan ja kriisin. Oppaan uutuusarvo on poliisin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen kotihälytyksen prosessikuvaukset sekä lähisuhdeväkivallan akuutti kriisitilanne -näkökulma.

Toimeksiantajana toimi Pohjois-Karjalan Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus (tulsote) aluehanke. Yhteyshenkilönä opinnäytetyöprosessin aikana toimi Siun soten projektisuunnittelija, joka veti tulsoten osahanketta Perhe- ja lähisuhdeväkivaltatyön kehittäminen. Osahanke liittyi tulsoten Hyvinvointia ja elämänlaatua vahvistavien ennaltaehkäisevien toimintamallien tavoitekokonaisuuteen (Pohjois-Karjalan hyvinvointialue 2024, 55–56; Sosiaali- ja terveysministeriö 2020.) Pääsin osallistumaan tämän osahankkeen työryhmätapaamisiin, joista keräämääni tietoa käytin tuotoksen toteuttamiseen ja tietoperustan täydentämiseen.

7 Opinnäytetyön menetelmälliset valinnat

7.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Toiminnallinen opinnäytetyö on yksi tutkimusperustaisista kehittämistyötyypeistä (Vilka 2021, 20). Työn lähtökohtana on työelämästä havaittu kehittämisen kohde, johon opinnäytetyöllä etsitään ratkaisua. Toiminnallisesta opinnäytetyöstä syntyy tuotos, joka voi olla joko konkreettinen tuotos eli opas, käsikirja tai esite tai osa jotakin laajempaa toimeksiantaja- tai työelämälähtöistä projektia eli

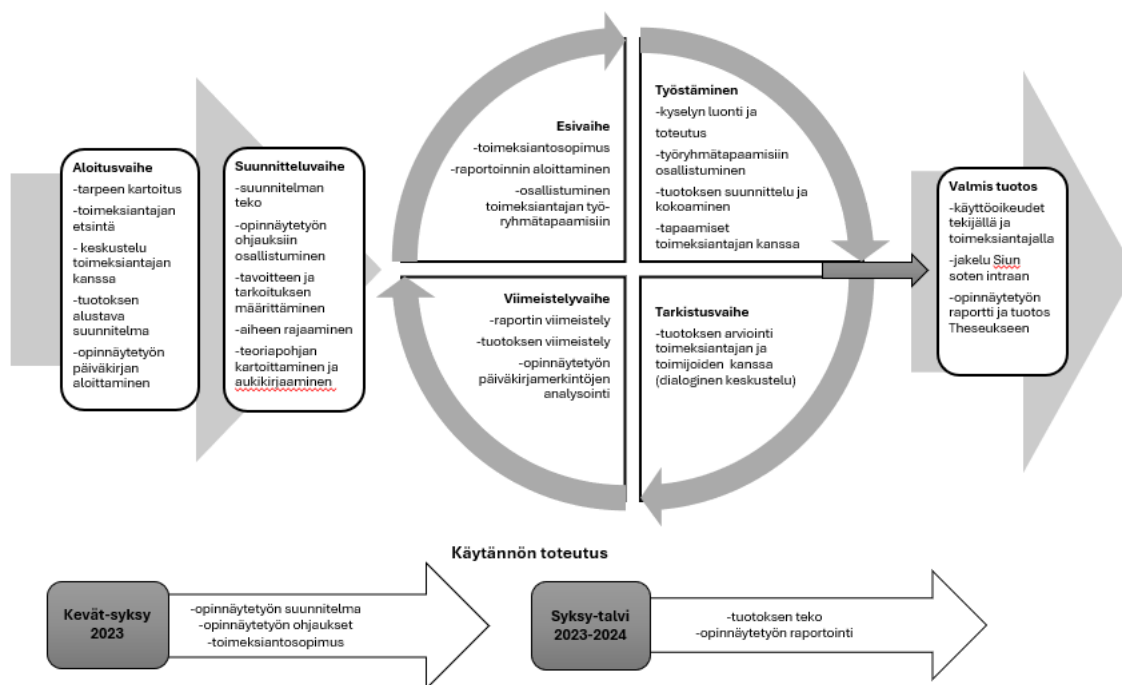
opastusvideo, tapahtuma tai podcast. Tehtävä kehittämistoiminta on työelämä-
lähtöistä ja usein toiminnallinen opinnäytetyö tehdään ulkopuoliselle toimeksian-
tajalle. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2023; Vilkka 2021, 20.)

Opinnäytetyöprosessissa oleellisena osana on myös opiskelijan oma ammatilli-
nen kasvu. Opiskelijan tulee pohtia, kuinka opinnäytetyön prosessi ja tavoitel-
tava tuotos auttavat hänen kehitystään ammattilaisena ja asiantuntijana. Vaikka
opinnäytetyöllä olisi toimeksiantaja, on prosessissa lukuisia kohtia, joissa opis-
kelijan tulee pystyä päättämään ja läpi prosessin arvioimaan, mikä on paras
tapa edetä. (Vilka 2021, 21.) Raportointi on yksi työtehtävä, joka on täysin
opiskelijan vastuulla. Raportissa tulee kuvata ja arvioida sekä toiminnallinen
osuus että tuotoksen valmistusvaiheet suhteessa asianmukaiseen tietoperus-
taan, jonka opiskelija on koonnut suunnitelmavaiheessa (Karelia-ammattikor-
keakoulu 2023).

Opinnäytetyön toteutus toiminnallisena opinnäytetyönä valikoitui muuttuneen
lainsäädännön ja väkivaltatyöosaamisen kehittämisen takia. Tuotos havainnoi-
listaa ammattilaisen näkökulmasta asiakkaalle tarjottavien palvelujen kenttää ja
mahdollistaa oikea-aikaistamaan palveluihin ohjautumista.

7.2 Konstruktivistinen malli

Tässä opinnäytetyössä prosessia ohjaavaksi malliksi valikoitui Salosen (2013)
kehittämä konstruktivistinen malli. Mallissa kuvataan tarkasti vaiheittain proses-
sin eteneminen ideasta lopputulokseen. Mallin vaihteita ovat aloitusvaihe, suun-
nitteluvaihe, esivaihe, työstäminen, tarkistusvaihe, viimeistelyvaihe ja valmis
tuotos. (Salonen 2013, 16 & 20.) Kuviossa 3 on havainnollistettuna prosessin
kulku ja jokaisen vaiheen sisältö.

Kuvio 3. Opinnäytetyön prosessi Salosen mallia mukailien (Salonen 2013, 20).

Konstruktivistisessä mallissa yhdistyvät Toikon ja Rantasen (2009) Tutkimuksellinen kehittämistoiminta -teoksessa esittelemät lineaari- ja spiraalimallit, joiden molempien vahvuudet on jalostettu uudeksi, kehittämisprosessia paremmin myötäileväksi malliksi. Jokaiseen vaiheeseen kuuluvat kehittämistoiminnan kannalta tärkeät tekijät sekä heidän kanssaan tehtävä arviointi eli reflektio. (Salonen 2013, 15–16.)

7.3 Osallistamisen ja tiedonhankinnan menetelmät

Tiedonhankintaan käytin toimeksiantajani fasilitoiman työryhmän tapaamisissa toiminnan havainnointia ja kirjasin muistiota käsiteltävistä asioista, jotka liittyivät olennaisesti opinnäytetyöni aihepiiriin. Osallistavan havainnoinnin tavoin tutkija ei ole tutkimansa yhteisön jäsen tarkoittaen asemaa tai uraa, ja tutkijan osuus on olla ulkopuolinen tarkkailija (Eskola & Suoranta 2014, 74). Työryhmä käsitteli lähisuuhdeväkivallan akuutin tilanteen toimivuutta viranomaisnäkökulmasta, pyrkien löytämään ratkaisuja tilanteiden sujuvampaan hoitamiseen. Havainnoidessani en osallistunut toimintaan tai osallistanut työryhmäläisiä opinnäytetyöni tiedonkeruuseen, vaan tein sen tutkijana itse kirjaten muistiota. Käytin saamaani

tietoa opinnäytetyön tietoperustan rakentamiseen sekä tuotoksen hahmottelemiseen.

Käytin dialogista keskustelua menetelmänä läpi opinnäytetyöprosessin. Dialoginen keskustelu on kokouksissa, palavereissa ja arviointikeskusteluissa eli reflektiossa läsnä oleva menetelmä (Salonen 2013, 22). Dialogi on yksi tapa käydä keskustelua, jolla pyritään saada kokonaisvaltainen ymmärrys käsiteltävästä asiasta muiden ja oman ajattelumaailman kautta. Dialogisuudessa on keskeistä vuoropuheen ja -kuuntelun yhteiskäyttö. (Terveystieteiden tutkimuskeskus 2022b.) Jotta jokaiselle mahdollistuu osallistuminen, tulee dialogiseen keskusteluun varata riittävästi aikaa (Koskimies, Pyhäjoki & Arnkil 2012, 43). Dialogiseen kohtaamiseen ja vuorovaikutukseen kuuluvat pysähtyminen ja epävarmuuksien sietäminen yhtä lailla kuin luottamus ja usko yhteiseen hyvään (Koskimies ym. 2012, 43; THL 2022b).

Toiminnallisen opinnäytetyön kulmakivenä on kehittämistoimintaan osallistuvien toimijoiden osallistaminen. Tiedon kerääminen toimijoilta ja opinnäytetyön tuotoksen arvioiminen yhdessä mahdollistavat sen, että tuotos on tarpeeseen vastaava ja oikeaa tietoa sisältävä. (Vilkkä & Airaksinen 2003, 38 & 40.) Osallistavan toiminnan menetelmä valitaan siten, että kaikkien toimintaan osallistuvien toimijoiden mahdollisuus osallistua on yhdenvertainen (Kivipelto 2008, 24). Keräsin alakohtaista tietoa sosiaali- ja kriisipäivystyksen sekä poliisin työntekijöiltä osallistavalla sähköisellä kyselyllä Padlet-alustan avulla. Sähköinen kysely on tiedonkeruumenetelmä, jolla voidaan tavoittaa laajasti vastaajia ajasta ja paikasta riippumatta sekä kerätä tarpeen mukaan laadullista tai määrällistä dataa (Valli & Perkkilä 2018). Padlet on verkkoselaimessa toimiva interaktiivinen seinä, johon linkin saaneet voivat kommentoida aiemmin laadittuihin kysymyksiin anonymisti (Haapalainen 2024). Padlet-kyselyyn olin koostanut kuusi kysymystä (liite 1), joihin ammattilaiset kävivät vastaamassa itselleen sopivana ajankohtana. Vastaukset olivat anonymisti kaikkien nähtävillä, joka mahdollisti virtuaalisen vuoropuhelun ja tiedonjaon ammattikuntien kesken.

7.4 Arvioinnin menetelmät

Opinnäytetyön päiväkirjan kirjoittaminen auttaa hahmottamaan ja tekemään läpinäkyvämmäksi kehittämistoiminnassa tapahtuneita työvaiheita ja tehtyjä ratkaisuja. Toiminnan läpinäkyvyys on osa tutkimusluotettavuuden kriteeristöä. (Eskola & Suoranta 2014, 157; Vilka & Airaksinen 2003, 19.) Arvioinnin menetelmänä läpi opinnäytetyöprosessin käytin omaa oppimispäiväkirjaa, johon kirjaan opinnäytetyön edistymisen askelia ja ajatuksia matkan varrelta. Samalla dokumentoin ammatillista kasvuani opinnäytetyön aikana.

Osallistava arviointi on osa toiminnallisen opinnäytetyön prosessia. Siinä toimijoilla on mahdollisuus vaikuttaa mm. tuotoksen kehittämiseen. Osallistamalla eri toimijoita prosessin eri vaiheissa saadaan monipuolisia näkökulmia käsiteltävän asian ratkomiseen. (Kivipelto 2008, 24.) Toimeksiantaja ja työryhmä olivat tuotoksen teossa oleellisia toimijoita, sillä keräsin heiltä tuotoksen tuottamiseen tarvittavat tiedot. He myös arvioivat tuotoksen toimivuutta, todenmukaisuutta sekä visuaalista ilmettä. Palautteen anto tapahtui konsultaationa, eli pyysin valittuja ammattilaisia kummastakin ammattikunnasta sekä toimeksiantajaani tarkistamaan tuotoksen sisältämän tiedon oikeellisuuden sekä antamaan yleistä palautetta tuotoksesta ja sen hyödynnettävyydestä.

Reflektiokeskustelu on myös osa opinnäytetyöprosessin arviointia ja se tapahtuu dialogisessa keskustelussa yhdessä toimeksiantajan kanssa (Salonen 2013, 22). Reflektointi toimeksiantajan kanssa poikkeaa työryhmän kanssa tehtävästä arvioinnista siinä, että toimeksiantajalla on enemmän päätäntävaltaa tuotoksen suhteen, kun taas työryhmällä on mahdollisuus antaa ideoita ja muutosehdotuksia.

8 Opinnäytetyön prosessi

8.1 Aloitus- ja suunnitteluvaihe

Konstruktivistisen mallin ensimmäisessä vaiheessa, aloitusvaiheessa, syntyy idea kehittämistoiminnasta. Aloitusvaiheessa määritellään kehittämistarve, -tehtävä ja toimintaympäristö sekä lista toimijoista, joiden ajatellaan olevan tärkeitä kehittämistoiminnan kannalta. Myös heidän roolinsa kirjataan alustavalla tavalla ylös. Vaiheen päätehtävänä on siis hahmottaa, mitä ja keitä toimintaan vaaditaan sekä miksi sitä tehdään. (Salonen 2013, 17.) Aloitusvaihe alkoi toukuu-kuussa 2023 yhteydenotolla mahdolliseen toimeksiantajaan. Pidimme yhteistä palaveria, käyden dialogista keskustelua, opinnäytetyön tiimoilta ja ideoimme yhdessä, mihin kehittämistyötä voitaisiin tehdä. Kiinnostuksen kohteeni ja toimeksiantajan vetämän hankkeen perusteella päädyimme keskittämään opinnäytetyön lähisuhdeväkivallan akuutin kriisivaiheen tarkasteluun viranomaisnäkökulmasta. Idea jäi hautumaan kesän ajaksi, mutta toimeksiantaja varmistui.

Suunnitteluvaiheessa ideaa lähdetään kirkastamaan ja pyritään sovittamaan aloitusvaiheessa ajateltuja asioita tositoimintaan. Vaiheen päätehtävänä on luoda kirjallinen kehittämissuunnitelma. Suunnitelma sisältää toiminnan tavoitteet, toimintaympäristön ja tärkeät toimijat kehittämistyössä, toiminnan kannalta tärkeät TKI-menetelmät, materiaalit ja aineistot, tiedonhankintamenetelmät, dokumentointitavat ja tuotettujen dokumenttien käsittelytavat sekä miten nämä kaikki istutetaan kehittämistoiminnan eri vaiheisiin. Suunnitteluvaiheessa ei voida vielä tarkalleen tietää, kuinka kehittämistoiminta etenee tai esim. keitä henkilöitä tullaan tarvitsemaan läpi toiminnan. Tärkeintä on vaiheen mahdollisimman huolellinen suunnittelu siinä määrin, kun sen arvioidaan etukäteen etenevän. (Salonen 2013, 17.)

Suunnitteluvaihe alkoi elokuussa 2023 opinnäytetyön suunnitelman kirjoittamisella. Toimeksiantajan kanssa pidettiin yhteinen palaveri käyttäen dialogista keskustelua menetelmänä, jossa tarkennettiin opinnäytetyön aihevalintaa kevään alustavan idean pohjalta ja sovittiin tehtävästä tuotoksesta. Aihevalinta tarkentui akuutin lähisuhdeväkivaltatilanteen toimimisen tarkasteluun viranomais-ten tehtävässä yhteistyössä. Tuotoksena tekisin ammattilaisten tueksi opas lähisuhdeväkivallan akuutista kriisitilanteesta ja sen ytimessä toimivien ammattilaisten vastuista. Tuotoksessa huomioitaisiin uudistunut lainsäädäntö sekä palvelut, joita uudistukset toivat tullessaan opinnäytetyöprosessin aikana. Olin myös

sähköpostitse yhteydessä poliisin suuntaan osallistumisestani neljään sovittuun työryhmätapaamiseen ja toimeksiantajani Siun soten edustajana varmisti sosiaali- ja kriisipäivystyksen puolelle tiedonkulun. Toimeksiantajani organisoimat työryhmätapaamiset olivat osa hankkeen toimintaa. Tällä viestinnällä varmistettiin, että toimijat olivat tietoisia siitä, kuka olen, miksi olen tapaamisissa, mitä tietoa heidän yhteiskehittämisestänsä tulen keräämään ja kuinka tulen sitä käsittelemään ja käyttämään.

8.2 Esi- ja työstövaihe

Esivaiheessa siirrytään suunnitelman kanssa siihen ympäristöön, missä toiminnan on suunniteltu tapahtuvan. Vaihe on käytännössä lyhytkestoinen ja yleensä sisältää suunnitelman tarkastelua yhdessä avainhenkilöiden kanssa. Vaiheen päätehtävä on päästä ns. kentälle ja organisoida kehittämistoimintaa. (Salonen 2013, 17.) Esivaihe alkoi syyskuussa 2023 opinnäytetyön suunnitelman hyväksynnän ja ensimmäisen työryhmätapaamisen myötä, joka lopulta toteutui erillisinä, ammattikuntien omina tapaamisina. Alun perin ammattikuntien oli tarkoitus olla samassa tapaamisessa, mutta myöhemmin perättömäksi todettu vaarailmoitus työllisti sosiaali- ja kriisipäivystyksen työntekijät sekä osan poliisin työntekijöistä evakuoititoimiin. Tämän takia ammattikuntien keskeiseen keskusteluun ei päästy. Ammattikuntien erillisten tapaamisten jälkeen olimme toimeksiantajan kanssa yhteyksissä opinnäytetyöni edistämisen sekä tulevien työryhmätapaamisten suunnittelun tiimoilta. Toimeksiantajatapaamisessa menetelmänä toimi dialoginen keskustelu reflektoinnin muodossa. Esivaiheessa aloitin myös kirjoittamaan opinnäytetyöraporttia, jotta saisin kirjattua ylös keräämäni tiedon ja prosessikuvauksen mahdollisimman ajankohtaisesti. Erillistä tutkimuslupaa ei prosessiin vaadittu.

Työstövaiheessa suunnitelman toimeenpano alkaa eli lähdetään käytännössä toteuttamaan suunniteltua kehittämistoimintaa. Vaihe on toiseksi tärkein heti suunnitteluvaiheen jälkeen, sillä vain sen kautta saadaan käytännön materiaalia tuotoksen tekemiseksi. Työstövaihe kestää vaiheista pisimpään ja on haastavinta sen moninaisuuden takia. Vaihe vaatii toiminnasta vastaavilta henkilöiltä paljon ammatillisia valmiuksia, mutta on myös siksi anteliaita ammatillisen kehityksen

kannalta. Konstruktivistisen mallin reflektiivinen ote on hyödyksi tästä vaiheesta etenemiseen, sillä pitkäjänteinen työskentely keventyy vertaistuen myötä. Arviointi on myös oleellinen osa laadukasta kehittämistoimintaa. (Salonen 2013, 18.)

Työstövaihe alkoi lokakuussa 2023 toimeksiantosopimuksen allekirjoituksen jälkeen tietoperustan täydentämisellä sekä suunnittelemini haastattelujen kysymysrungon laatimisella. Tarkoitukseni oli yksilöhaastatella sosiaali- ja kriisipäivystyksen sekä poliisin työntekijöitä puolistrukturoidulla haastattelumallilla. Olisin pyrkinyt löytämään yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia ammattikuntien vastuiden ja osaamisalueiden välillä, jolloin olisi voitu nähdä mm. tiedonkulun katkeamispiste tai yhteiskehittämisen tarve. Haastattelusuunnitelma kuitenkin osoittautui haastavaksi lokakuulle suunnitellun toisen työryhmätapaamisen peruunnuttua ammattikuntien työkiireiden takia. Keskustelimme dialogissa toimeksiantajan kanssa muuttuneesta tilanteesta ja arvioimme, että kyselylomakkeella voisi olla helpompi tavoittaa ammattilaiset. Kuun vaihtuessa marraskuiksi muokkasin laatimani haastattelukysymysrungon kyselylomakemuotoon. Lähetin kyselylomakkeen toimeksiantajan tarkasteltavaksi ja keskusteltuamme dialogissa hän kehotti lisäämään kysymyksen riskinarvioinnin menetelmistä ja välineistä.

Samaan aikaan kun työstin kyselylomaketta lopulliseen muotoonsa ja lisäsin toimeksiantajan ehdotuksen mukaisen kysymyksen, heräsi ajatus, ettei kyselylomake ole osallistava tai yhteiskehittävä tiedonkeruumenetelmä. Valitun menetelmän tuli mahdollistaa osallistava tiedontuotanto ja varmistaa vastausten saaminen kevyen vastaamistavan ja saavutettavuuden avulla. Valintakriteerien perusteella tiedonkeruumenetelmäksi valikoitui verkkoselaimessa toimiva interaktiivinen Padlet-alusta. Kokosin Padlettiin samoja kysymyksiä, kuin mitä olin täydennettyyn kyselylomakkeeseen laatinut, mutta muokkasin tarvittavat monivalinta- ja suljetut kysymykset avoimiksi kysymyksiksi. Kyselyn tarkoituksena oli saada alakohtaisesti tietoa ammattilaisten lähisuhdeväkivaltaosaamisesta sekä heidän kehitysehdotuksistaan tilanteiden sujuvoittamiseen. Padletin koostetuani lähetin sen tarkasteltavaksi toimeksiantajalle sähköpostitse ja saatuani

hyväksyvän viestin takaisin, valmistauduin esittelemään Padletin työryhmälle. Liitteessä 1 ovat Padlettiin kirjattu saatekirje ja kysymykset.

Kolmas työryhmätapaaminen järjestettiin marraskuun lopulla Teamsin välityksellä, jossa puheenvuorooni varatulla ajalla kerroin Padletista ja jaoin siihen linkin. Avasin Padletin idean, kuinka sitä täydennetään ja esitin toiveen, että saisin vastaukset seuraavaan työryhmätapaamiseen mennessä, jotta voin koostaa yhteenvedon esitettäväksi. Padlet herätti kiinnostusta työryhmässä ja vastasin tarkentaviin kysymyksiin mm. kuinka sitä jaetaan ja keille. Lähetin joulukuun alussa muistutusviestin työryhmän ammattikuntien yhteyshenkilöille, jotta tavoitaisin vielä vastaamatta olevat mahdollisimman laajasti.

Viimeiseen työryhmätapaamiseen mennessä olin saanut kolme vastausta ja vähintään yhden per ammattikunta. Laatimaani koontia ei käyty työryhmässä läpi, vaan sovittiin, että vastausaika jatkuu tammikuun ensimmäisen viikon loppuun asti. Työryhmätapaamisen jälkeen keskustelimme toimeksiantajan kanssa dialogissa opinnäytetyöni edistämisestä ja aikataulusta sekä yhteydenpidosta loma-aikana. Keskustelun myötä molemmille selkeytyi, mitä vielä on tehtävä opinnäytetyön eteen ja kuinka ne toteutan, sekä millaista apua vielä tarvitsen toimeksiantajalta. Jo saamieni vastausten tarkastelun jälkeen lähdin hahmottelemaan tuotosta Canva-suunnitteluohjelmalla verkkoselaimessa. Lähetin tuotoksen raakaversioksi tarkasteltavaksi toimeksiantajalle joulukuun loppupuolella ja muotoilin sitä häneltä saamieni ajatusten pohjalta. Sekä tuotoksen että raportin reaaliaikainen työstö jatkui joulu-tammikuun ajan.

Vastausajan loputtua Padlet-kyselyyn vastasi yhteensä neljä henkilöä, kaksi kummastakin ammattikunnasta. Molemmat ammattikunnat nostivat tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi lähisuhdeväkivaltatyössä yhteistyön lisäämisen viranomais-ten kesken sekä sisäisten että yhteisten prosessien selkeyttämisen. Tiedon- kulku ei vastaajien kertoman mukaan ole tarpeeksi nopeaa. Joitakin olennaisia asioita voi jäädä kirjaamatta tai välittämättä eteenpäin joko tulkinnan, toiminta- ohjeistuksien jäykkyyden tai ohjelmistoista puuttuvien ominaisuuksien takia, oh- jelmistoilla tarkoittaen mm. asiakas- ja potilastietojärjestelmiä ja hätäkeskuksen kirjausjärjestelmää. Opinnäytetyön tuotos pyrkiikin tuomaan esille

ammattikuntien yhdessä selkeyttämiä prosesseja Siun soten laajuisesti. Näin mahdollisimman monella sote-alan ammattilaisella olisi mahdollisuus tutustua niihin ja tiedottaa lähisuhdeväkivallan piirissä eläviä asiakkaitaan saatavista tukipalveluista sekä yhteystahoista.

Tammikuun lopulla pidimme toimeksiantajan kanssa palaverin tuotoksesta, jossa dialogisesti keskustellen kävimme tuotoksen sisältöä läpi. Toimeksiantaja antoi palautetta ja muokkausehdotuksia, joiden mukaisesti muokkasin tuotoksen toimijoiden kanssa helmikuun alussa käytävään tarkistusvaiheen palaveriin sopivaksi. Toimeksiantaja kuittasi tuotoksen sisällön valmiiksi omalta osaltaan päivää ennen toimijoiden kanssa käytävää arviointipalaveria.

Jotta arviointi olisi toiminnallisen opinnäytetyön tavoin toimijoita osallistavaa, tapasimme Teams-yhteydellä ammattikuntien yhteyshenkilöiden ja toimeksiantajan kanssa. Kävimme tuotoksen kohta kohdalta läpi dialogisesti keskustellen. Toimijat kehuivat tuotosta laadukkaaksi ja ajatuksia herätteleväksi lähisuhdeväkivallan puheeksi ottamisen näkökulmasta. Toimijat myös antoivat muutosehdotuksia joidenkin määritteiden sisällöistä sekä akuutin kotihälytystehtävän toimien luetteloista. Tehtyäni tarvittavat muutokset, lähetin tuotoksen vielä tarkastettavaksi kullekin osapuolelle.

8.3 Tarkistus- ja viimeistelyvaihe

Tarkistusvaiheessa toimijat arvioivat syntynyttä tuotosta. Vaihe voi olla lyhykkestoinen ja kertaluontoinen, mikäli toimijat päättävät siirtää tuotoksen viimeistelyvaiheeseen. Mikäli tuotoksessa huomataan puutteita tai jotakin korjattavaa, palautetaan se takaisin työstövaiheeseen. Tarkistusvaiheessa siis määritellään tuotoksen sisällöllinen valmius. (Salonen 2013, 18.) Sain sosiaali- ja kriisipäivystyksen yhteyshenkilöltä hyväksynnän tuotoksesta joitakin päiviä yhteispalaverin jälkeen. Kävimme poliisin yhteyshenkilön kanssa sähköpostitse keskustelua tuotoksen osiosta, jossa kuvautuu poliisin toimet kotihälytystehtävän aikana. Poliisinmiehen kiinniotto-oikeus poliisilain ja pakkokeinolain perusteisesti

oli tärkeää kuvata oikeellisesti, joten keskustelu aiheesta varmisti, ettei opas sisällä vääринymmärrettyä tai -kuvattua tietoa.

Viimeistelyvaiheessa hiotaan kehittämisraportti valmiiksi ja tuotos lopulliseen muotoonsa. Vaihe voi kestää odotettua kauemmin, sillä sekä raportin laatimissa että tuotoksen viimeistelyssä saattaa ilmetä haasteita. (Salonen 2013, 18.) Viimeistelyvaihe sijoittui helmikuun loppupuolelle, jolloin työryhmän ja toimeksiantajan antaman tuotoksen hyväksynnän jälkeen hion tuotoksen visuaalisen ilmeen lopulliseen muotoonsa. Raportoinnin viimeistely sisälsi tuotoksen esittelyn ja arvioinnin, johtopäätösten ja johdannon kirjoittamisen sekä oppimispäiväkirjan tarkastelun ammatillisen kasvun näkökulmasta.

9 Lähisuhdeväkivallan akuutti kriisitilanne – opas ammattilaisen tueksi

9.1 Opas

Opinnäytetyön tuotoksena syntyi sähköinen opas Lähisuhdeväkivallan akuutista kriisitilanteesta (kuva 1). Opas toteutui Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun soten Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus hankkeen toimeksiantona sekä yhteistyössä Pohjois-Karjalan alueen poliisin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen kanssa. Oppaan valmistumisen jälkeen käyttöoikeudet jaettiin Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun sotelle.

Kuva 1. Lähisuhdeväkivallan akuutti kriisitilanne -oppaan kansilehti.

Opas toimii ammattilaisen tukena lähisuhdevallan piirissä elävien asiakkaiden tunnistamisessa ja ohjaamisessa heille kuuluvien palvelujen piiriin. Se avaa lähisuhdeväkivalta-termin, väkivallan esiintymismuodot, vaikutukset ja taustatekijät sekä kriisi-termin vaiheineen. Näiden jälkeen oppaassa kuvautuu lähisuhdevallan piirissä elävien asiakasohjaus. Oppaan uutuusarvo on prosessikuvaus lähisuhdeväkivaltatyön ytimessä toimivien ammattilaisten toimista lähisuhdeväkivallan kotihälytystehtävällä (kuva 2). Lopuksi oppaassa on lueteltuna muita palveluita, joista voi olla asiakkaille hyötyä kriisin keskellä sekä tilanteen rauhoituttua. Opas on toteutettu Canva-ohjelmalla, joka on graafisen suunnittelun verkotyökalu. Oppaan alkupuoli sisältää teoretietoa ja loppupuoli ohjeellista kerontaa.

Sisällysluettelo	
Lukijalle	3
Lähisuhdeväkivalta	4
Lähisuhdeväkivallan muodot	5
Väkivallan vaikutukset	9
Väkivallan taustatekijät	10
Kriisi	11
Kriisin vaiheet	12
Asiakasohjaus	16
Akuutin kriisityön toimijat	19
Kotihälytystehtävän kulku	20
Muut palvelut	22
Loppusanat	23
Lähteet	24

Kuva 2. Lähisuhdeväkivallan akuutti kriisitilanne -oppaan sisällysluettelo.

Sisällysluettelon jälkeen avautuu Lukijalle-osio, jossa kerrotaan, kenelle opas on tarkoitettu ja missä tilanteessa sekä esitellään tiivistetysti oppaan sisältö. Siivulta myös selviää, että opas on tehty opinnäytetyön tuotoksena sekä opinnäytetyön toimeksiantaja eli Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun soten Tulevaisuuden sosiaali- ja terveystieteiden keskuksen hanke.

Oppaan teoriaosuus sisältää teemojen Lähisuhdeväkivalta (s. 4–10) ja Kriisi (s. 11–15) käsittelyä. Lähisuhdeväkivallan käsite ja sen määräytymismuodot sekä rikosoikeudellinen näkökulma avautuvat ensimmäiseksi. Väkivallan muodot, joita on tunnistettu 11 kappaletta, selitetään kolmella seuraavalla sivulla. Väkivallan neljä eri vaikutusmuotoa sekä väkivallan taustatekijät kuvautuvat lähisuhdeväkivallan teemasta viimeisinä. Kriisin käsite ja uhrien luokittelu avautuu näiden jälkeen, josta seuraavat neljä sivua käsittelevät kriisin vaiheet.

Asiakasohjaus-osio (s. 16–18) aloittaa oppaan ohjeellisen kerronnan. Ensimmäinen sivu kiteyttää, miten toimia kohdatessa lähisuhdeväkivaltaa kokenut sekä muutamia tärkeitä asioita muistaa. Kahdella seuraavalla sivulla on esiteltynä viisi paikallista lähisuhdeväkivaltatyön auttavaa tahoa sekä niiden

yhteystiedot. Akuutin kriisityön toimijat -osio (s. 19) esittelee poliisin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen työnkuvan lähisuhdeväkivaltatyön tahoina. Kotihälytystehtävän kulku -osio (s. 20–21) avaa ensin poliisin ja sitten sosiaali- ja kriisipäivystyksen toimet akuutin kotihälytystehtävän aikana.

Muut palvelut -osiossa (s. 22) on esiteltynä yksi paikallinen ja kaksi valtakunnallista kriisi ja lähisuhdeväkivaltatyön tahoa, joista niin ammattilainen kuin asiakas voi saada tietoa ja apua sen hetkiseen tilanteeseen. Loppusanat-osio (s. 23) tiivistää lähisuhdeväkivalta-ilmiotä ja sen kitkemiseksi tehtävää työtä. Osiossa on tämän lisäksi rohkaisevien lausahduksien lista sekä tiedot oppaan tekijästä. Viimeiseksi oppaasta löytyy lähdeluettelo (s. 24–25).

9.2 Oppaan arviointi

Oppaan arviointiin osallistui toimeksiantajan lisäksi sekä sosiaali- ja kriisipäivystyksestä että poliisista yhteyshenkilöt. Tapasimme arviointia varten Teams-yhteyden välityksellä. Kävimme opasta läpi sivu sivulta, jolloin minä ensin selostin sivun sisällön lyhyesti, jonka jälkeen toimijat antoivat palautetta sivun sisällöstä. Toimijat kehuivat tuotosta laadukkaaksi ja ajatuksia herätteleväksi lähisuhdeväkivallan puheeksi ottamisen näkökulmasta. Koska väkivallan esiintymistavat muuttuvat, tunnistaminen ja puheeksi otto voi olla väkivaltatyön ammattilaisellekin haastavaa. Opas muistuttaa ammattilaisia heidän velvollisuudestaan väkivallan puheeksi otossa ja siihen puuttumisessa. Toimijat myös antoivat muutosehdotuksia joidenkin määritteiden sisällöistä sekä akuutin kotihälytystehtävän toimien luetteloista. Lait ja toimintaohjeet oli tärkeätä kirjata oikeellisesti sekä tarvittavan kuvailevasti, jotta lukijan on mahdollista saada käsitys toimijoiden tehtävistä ja syistä, miksi he toimivat kirjatulla tavalla. Kirjasin saamani palautteen samanaikaisesti keskustelun edetessä muistiin. Yhteiskeskustelu muutosehdotuksista sekä jo valmiista sisällöstä tapahtui dialogisesti. Tapaamisen jälkeen tein tarvittavat muutokset oppaaseen ja varmistin toimijoilta, että ne ovat oikeellisesti tehty.

10 Pohdinta

10.1 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuoda selkeyttä lähisuhdeväkivallan akuutissa kriisitilanteessa huomioitaviin toimiin sekä poliisin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen toimista lähisuhdeväkivaltatyön tahoina. Tavoitteena oli tuottaa ammattilaisille näkemys poliisin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen tehtävistä lähisuhdeväkivallan akuutissa kriisitilanteessa. Opinnäytetyön tuotoksena syntyi sähköinen opas lähisuhdeväkivallan akuutista kriisitilanteesta Pohjois-Karjalan alueella työskentelevän ammattilaisen tueksi.

Lähisuhdeväkivalta-ilmion monisäikeisen ja sisäänsä sulkevan olemuksen takia moni ammattilainen voi ajatella, ettei hänen ole sopivaa ottaa väkivaltaa puheeksi edes kartoittaakseen mahdollisia väkivallan kokemuksia. Väkivallalla on monia eri tavoin näkyviä ja vaikuttavia muotoja, eivätkä mustelmat pelkästään ole syy ottaa sitä puheeksi. Väkivaltaa ovat jo sen uhka ja sille altistuminen esim. näkemällä tai kuulemalla toiselle tehtävää väkivaltaa (Bildjuschkin ym. 2020, 9–10; Liimatainen & Rantaeskola 2022, 11–12). Puheeksi ottaminen on tärkeää jokaisen väkivallan osapuolen kanssa, eli ei vain väkivallan suoran uhrin tai sitä todistaneiden lasten ja sivullisten kanssa, vaan myös väkivallan käyttäjän kanssa. Jokaiselle on annettava kriisiapua ja psykoedukaatiota siinä määrin, miten henkilöllä voimavarat riittävät asian käsittelyyn. Väkivallan käyttäjän kanssa keskustellessa tulee huomioida henkilön inhimillistäminen, eli ei tuomita henkilöä vaan hänen tekonsa. Näin toimiessa pyritään madaltamaan väkivallan käyttäjän kynnystä hakeutua itse palveluihin väkivallan loppumiseksi.

On myös huomattu, että ammattilaisilla on erityisesti kulttuuriin ja uskontoon liittyvään väkivaltaan puuttumisen haasteita. Kulttuuriin liittyvä väkivalta alistaa kulttuuriin sidoksissa olevien henkilöiden itsemääräämisoikeutta (Bildjuschkin ym. 2020, 9–10). Ammattilainen saattaa ajatella, että kulttuurierojen takia ei olisi kulttuurisensitiivistä lähteä kartoittamaan väkivaltakokemuksia tai ottaa asia puheeksi, vaikka nähtävillä olisi selkeitäkin väkivallan merkkejä. Väkivaltaa

käyttävä henkilö voi olla uhrin mukana mm. hoitajan vastaanotolla näennäisesti viattomasta syystä eli tulkaamassa keskustelua. Uhri ei välttämättä kerro väkivallan käyttäjän kuullen sitä, mitä haluaisi tai voi vastata hoitajan kysymyksiin valheellisesti. Myös kulttuuriset erot voivat luoda väärinkäsityksiä, jos kulttuurisensitiivisyyttä ei huomioida vastaanotolla ja tulkauksessa. Vastaavissa tilanteissa tulisi olla käytettävissä puhelimitse tulkkauspalvelu, jotta a) väkivaltaa käyttävä ei voi vaientaa uhria, b) kielimuuri ja kulttuurierot eivät rajoita tai estä asian hoitamista ja c) tulkaava henkilö on tilanteeseen osaton, puolueeton ja vaitiolovelvollinen.

Molemmat Padlet-kyselyyn vastanneet ammattikunnat nostivat tärkeimmiksi kehittämiskohteiksi lähisuhdeväkivaltatyössä yhteistyön lisäämisen viranomaisten kesken sekä sisäisten että moniviranomaisten prosessien selkeyttämisen. Tuotoksena syntynyt opas vastaa löydettyihin kehityskohteisiin välittämällä kyselyyn vastanneiden ammattikuntien vastuita ja toimia Siun soten laajuisesti eri ammattilaisten tietouteen. Myös poliisin ja sosiaali- ja kriisipäivystyksen moniviranomaisen prosessin avaaminen ja selkeät toimintaohjeet helpottavat sote-alan ammattilaisia hahmottamaan oman roolinsa lähisuhdeväkivallan kitkemisessä sekä lähisuhdeväkivallan piirissä elävien asiakkaiden ohjauksessa heille kuuluviin palveluihin (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2023b). On tärkeää, että palveluihin ohjaaminen tapahtuu moniammatillisesti, sillä luukuttaminen vie sekä ammattilaisten että asiakkaan resursseja. Sosionomin päävastuussa oleva palveluohjaus toteutuu yhtenä moniammatillisen tiimin yhteistyön tuloksena, jolloin asiakas saa kulloiseenkin asiaansa sen aiheen ammattilaiselta tarvitsemansa avun. (Liikanen 2015, 46; SOAMK 2023.) Opas herättelee lukijan ajatuksia väkivallan vaikuttavuudesta monipuolisen kerronnan avulla ja siten pyrkii myös maldaltamaan väkivallan puheeksi oton kynnystä.

10.2 Luotettavuus ja eettisyys

Toiminnallisessa opinnäytetyössä osallistetaan monia toimijoita läpi prosessin, jolloin tutkimuksen eettisyys tulee huomioida. Tutkijan tulee kunnioittaa tutkittavien ihmisoikeuksia Suomen perustuslain mukaisesti (Kohonen, Kuula-Luumi &

Spoof 2019, 7; Suomen perustuslaki 731/1997 r6 §-23 §). Tutkijan tulee myös toteuttaa toimintansa niin, ettei siitä aiheudu haittaa, vahinkoja tai riskejä tutkimuskohteille tai toiminnassa muuten mukana oleville (Kohonen ym. 2019, 7; Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023). Toiminnalliseen tutkimukseen osallistuvien tulee olla mukana omaehtoisesti ja tietäen mihin osallistuu, heidän tulee saada kieltäytyä tai keskeyttää osallistuminen suostumuksesta huolimatta milloin tahansa ilman seuraamuksia sekä saada tietoonsa antamiensa tietojen käsittelytapa, -syy ja säilytystapa (Kohonen ym. 2019, 8–9). Toteutin osallistamisen virtuaalisen yhteistyön kautta Padlet-alustalla. Asetin Padletin asetukset niin, ettei vastaajien tiedot näkyneet heidän vastauksissaan toisilleen tai minulle. Vastaamiseen oli lisää aika huomioiden runsaasti aikaa, jotta jokainen osallistujista pystyi sovittamaan osallistumisensa työhönsä sopivaan ajankohtaan. Vastaaminen oli kohderyhmälle vapaaehtoista ja Padlet-kyselyn linkki välitettiin kohderyhmälle kummankin ammattikunnan yhteyshenkilön kautta. Vain jos vastaajat tarvitsivat lisätietoa tai -ohjeistusta vastaamiseen, oli yhteydenotto minun tarpeellinen.

Jotta tutkimus noudattaa eettisiä periaatteita, kuuluu tarvittavien sopimusten solmiminen ja lupien hankkiminen tehdä ennen kuin aloittaa tutkimusaineiston keräämisen (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023). Toimeksiantosopimus allekirjoitettiin opinnäytetyöprosessin esivaiheessa Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus hankkeen sopimuksista vastaavan henkilön, Karelia ammattikorkeakoulun ja opinnäytetyön tekijän kesken. Vaikka erillisiä tutkimuslupia ei vaadittu, olin jo suunnitteluvaiheessa yhteydessä osallistumisestani poliisin yhteyshenkilöön ja toimeksiantajani Siun soten edustajana sosiaali- ja kriisikeskuksen esihenkilöön. Tällä viestinnällä varmistettiin, että toimijat olivat tietoisia siitä, kuka olen, miksi olen tapaamisissa, mitä tietoa heidän yhteiskehittämisestänsä tulen keräämään ja kuinka tulen sitä käsittelemään, käyttämään ja tuhoamaan.

Eettistä kestävyyttä ja tiedon luotettavuutta tulee myös huomioida tiedonhaussa ja tiedon käytössä. Tietoperustana käyttämänsä lähteet sekä muu kerätty aineisto tulee merkitä huolellisesti ja antaa tunnustus viitatun aineiston tekijöille. Tutkijan tulee kriittisesti arvioida lähteen luotettavuus välttääkseen väärän tiedon käyttämistä ja levittämistä. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2023.)

Tietoperustaa rakentaessani pyrin arvioimaan lähteen todenperäisyyden, luotettavuuden ja ajantasaisuuden. Todenperäisyyttä pystyin arvioimaan etsimällä toisen lähteen, joka täsmäsi ja täydensi aiempaa lähdeä. Luotettavuuden varmistamiseksi käytin monipuolisesti tutkimustietoa, tilastoja ja alan kirjallisuutta tietoperustan rakentamiseen ja ymmärryksen lisäämiseen. Ajantasaisuuden varmistamiseksi pyrin käyttämään enintään kymmenen vuotta vanhoja lähteitä. Käytin harkiten lähteitä, jotka olivat yli kymmenen vuotta vanhoja, mutta kuitenkin täsmäsivät nykyhetken tilanneeseen tai jos lähde täydensi tai loi pidemmän ajan näkymän tarkastelemaani ilmiöön.

Luotettavuutta luo prosessin koherenssi eli johdonmukaisuus, sillä sitä arvioidaan kokonaisuutena (Tuomi & Sarajärvi 2018, 121). Toiminnallisessa tutkimuksessa ja kehittämistoiminnassa yleensäkin ei voida tietää, tuleeko suunniteltu toteutumaan suunnitellulla tavalla vai ei. On kuitenkin tärkeää huomioida moniulotteisesti sekä uhkia että mahdollisuuksia ja tehdä tulevaisuuden muistelu - tyyppisesti varasuunnitelman varasuunnitelmaa. Johdonmukaisuuteen pyrkiäkseni valitsin noudattaa konstruktivistista prosessimallia sekä kirjoitin oppimispäiväkirjaa. Kehittämisprosessin tulee olla julkinen tarkoittaen sekä työvaiheiden ja tehtyjen päätösten kirjaamista että tärkeiden toimijoiden osallistamista arviointiin läpi prosessin (Tuomi & Sarajärvi 2018, 123). Oppimispäiväkirjan kirjausten lisäksi huomioin julkisuuden toteutumisen osallistamalla työryhmää tuotoksen arviointiin ja kehittämiseen. Opinnäytetyö ja tuotos julkaistaan Theseus-palvelussa opinnäytetyöprosessin lopuksi ja tuotos Siun soten intrassa.

10.3 Opinnäytetyön prosessi ja ammatillinen kasvu

Opinnäytetyöprosessi kesti vuoden 2023 toukokuun lopusta vuoden 2024 helmikuun loppuun. Kulunut vajaa vuosi sisälsi aiheen keksittyäni ja toimeksiantajan saatuaani prosessin suunnittelun, tiedonkeruun, toimijoiden osallistamisen sekä tuotoksen teon ja raportoinnin. Prosessin vaiheita yhdisti arviointi, reflektointi yksin ja yhdessä toimeksiantajan kanssa sekä dialoginen keskustelu jokaisen opinnäytetyöhön liittyvän tapaamisen yhteydessä. Uusien työkalujen

opettelu ja ammattikuntien näkökulmien yhdistäminen tuotoksessa auttoi minua hahmottamaan erilaisia uusia tapoja esittää tietoa.

Haasteena opinnäytetyössä oli tavoittaa ja saada toimijat yhteen. Sovitut yhteistyön ajat saattoivat lyhyellä varoajalla peruuntua osallistettavien ammattikuntien hektisen työnkuvan takia. Tapaamisten uudelleen kalenterointi tai tapahtumatta jääneet tapaamiset venyttivät opinnäytetyöprosessia suunniteltua pidemmäksi. Haasteista huolimatta toimijoiden kanssa tehty yhteistyö opetti mukautuvan työotteeseen juurtumista osaksi pehmeitä työelämän taitojani ja toi hyvin esille projektien alati muuttuvan luonteen. Opinnäytetyöprosessin aikaisista onnistumisista nostaisin erityisesti prosessityöskentelyn osaamisen syventymisen sekä työelämäyhteyksien luomisen tärkeyden osana kehittämistyötäni. Kulunut vajaa vuosi sai minut huomaamaan, kuinka kolme vuotta kestäneen sosionomikoulutuksen aikana ammatilliset kykyni ovat kehittyneet ja kuinka sosionomin silmälasit ovat asettuneet tulevan sosiaalialan ammattilaisen kasvoille.

10.4 Hyödyntäminen ja jatkokehitysmahdollisuudet

Opinnäytetyö keskittyi viranomaisnäkökulmaan ja palveluohjauksen kehittämiseen akuutissa lähisuhdeväkivaltatilanteessa. Opas julkaistaan Siun soten intran väkivaltasivuilla, josta ammattilaiset löytävät oppaan lisäksi laajasti tietoa lähisuhdeväkivallasta ja auttavista tahoista. Opasta tarkastelevat ammattilaiset hyötyvät erityisesti oppaan uutuusarvosta, eli kuvauksista väkivaltatyön ammattilaisten toimista akuutilla kotihälytystehtävällä. Oppaan käyttöoikeudet ovat Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun sotella, jolloin he voivat tarvittaessa päivittää opasta. Jatkokehitysideana olisi mielenkiintoista nähdä, kuinka tuotos on hyödyttänyt ammattilaisia asiakasohjauksessa tai kuinka asiakkaat ovat todellisuudessa hyötäneet ammattilaisten osaamisesta tarjota heille oikea-aikaisesti tarvittavia palveluja. Lähisuhdeväkivalta-asiakkaiden osallistaminen palvelujen kehittämiseen tai kartoittaminen, onko heillä tiedossa heille kuuluvat palvelut, olisi myös selkeä, vaikkakin eettisesti haastava jatkokehitysidea.

Lähteet

- Bildjuschkin, K., Ewalds, H., Hietämäki, J., Kettunen, H., Koivula, T., Mäkelä, J., Nipuli, S., October, M., Peltonen, J. & Siukola, R. 2020. Väkivaltakäsitteiden sanasto. Työpaperi 1/2020. Helsinki; Terveyden ja hyvinvoinninlaitos. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/139150/URN_ISBN_978-952-343-211-6.pdf. 18.8.2023.
- Ensi- ja turvakotien liitto. 2023a. Nettiturvakoti. <https://nettiturvakoti.fi/tervetuloa-chattiin/>. 31.8.2023.
- Ensi- ja turvakotien liitto. 2023b. Tunnista väkivalta. <https://ensijaturvakotien-liitto.fi/tukea-ammattilaiselle/perhe-ja-lahisuhdevakivalta/tunnista-va-kivalta/>. 18.8.2023.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 2014. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino. E-kirjan lukuohjelma Adobe DigitalEditions.
- Fagerlund, M. 2016. Lähisuhdeväkivalta poliisin perheväkivaltatehtävillä. Poliisi-ammattikorkeakoulun raportteja 123. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/115517/Raportti_123_verkko.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 24.8.2023.
- Haapalainen, A. 2024. Padlet. <https://peda.net/p/anna.haapalainen%40edu.mikkeli.fi/at/padlet>. 25.1.2024.
- Hedrenius, S. & Johansson, S. 2016. Kriisituki. Ensiapua onnettomuuksien, katastrofien ja järkyttävien tapahtumien käsittelyyn. Tallinna: Printon.
- Helminen, J. & Sayed, P. 2017. Psykososiaalinen ohjaus - Malli sosiaali- ja terveyspalveluiden asiakastyön ja integraation kehittämiseen. Teoksessa Helminen, J. (toim.). Asiakkaan moniammatillinen ohjaus sosiaali- ja terveydenhuollossa. Helsinki: Edita, 59–75. E-kirjan lukuohjelma Adobe DigitalEditions.
- Helminen, P. 2015. Sosiaaliohjaus. Teoksessa Näkki, P. & Sayed, T. (toim.). Asiakastyön menetelmiä sosiaalialalla. Helsinki: Edita Publishing Oy, 25–42. E-kirjan lukuohjelma Adobe DigitalEditions.
- Hietämäki, J. a 2018. Vanhempien huolet lapsen kohtelusta ja parisuhteesta. Teoksessa October, M. (toim.). Lasten, Nuorten ja aikuisten kokemuksia väkivallasta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kysely- ja väestötutkimusten tuloksia 2018 (28). <https://urly.fi/3ozG>. 3.9.2023.
- Hintikka, S. 2017. Uhrin traumaattinen kriisi. Teoksessa Åberg, L-K (toim.). Rikoksen uhrin käsikirja. Jyväskylä: PS-kustannus, 23–47.
- Istanbulin sopimus. Sopimusteksti Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta 53/2015.
- Jolkkonen, P. 2015. Väkivallasta ja sen hallinnasta lähisuhteissa. Miessakit ry:n juhlavuoden artikkelisarja. <https://www.miessakit.fi/2015/03/23/vakivallasta-ja-sen-hallinnasta-lahisuhteissa/>. 12.9.2023.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2023. Karelian opinnäytetyön ohje: Opinnäytetyön eri muodot. <https://libguides.karelia.fi/c.php?g=679019&p=4901221>. 1.9.2023.
- Kivinen, P. & Linervo, N. 2021. Yhteisasiakasohjaus Siun Sotessa – Palvelukonseptin kuvaus. Siun soten julkaisuja 3/2021.

- https://www.siunsote.fi/documents/393252/6561322/Siunsoten_julkaisu_3_2021.pdf/6d90fde3-3294-1d32-8e0b-4e1632f6abf1.
30.8.2023.
- Kivipelto, M. 2008. Osallistava ja valtaistava arviointi – Johdatus periaatteisiin ja käytäntöihin. Stakesin työpapereita 2008 (17). <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/75668/T17-2008-VERKKO.pdf>.
9.9.2023.
- Klemetti, R. & Vuorenmaa, M. 2018. Lähisuhdeväkivalta ja lasten kaltoinkohtelu pikkulapsiperheissä. Teoksessa October, M. (toim.). Lasten, Nuorten ja aikuisten kokemuksia väkivallasta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kysely- ja väestötutkimusten tuloksia 2018 (28).
<https://urly.fi/3ozG>. 3.9.2023.
- Kohonen, I., Kuula-Luumi, A., Spoof, S. 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2019 (3).
https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf. 1.9.2023.
- Koskimies, M., Pyhäjoki, J. & Arnkil, T. E. 2012. Hyvien käytäntöjen dialogit. Opas dialogisen kehittämisen ja kulttuurisen muutoksen tueksi. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen julkaisu. Opas 2012 (24).
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/90856/URN_ISBN_978-952-245-638-0.pdf?sequence=1&isAllowed=y. 12.9.2023.
- Laisi, L. 2020. Oppaan laatiminen Etelä-Karjalan alueella autismikirjon henkilöille tarjolla olevista kuntoutumista tukevista palveluista. Karelia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
<https://urly.fi/3slB>. 11.10.2023.
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 785/1992
Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 812/2000.
- Liimatainen, M. & Rantaeskola, S. 2022. Toiminnallinen käsikirja lähisuhdeväkivaltaan puuttumiseksi ja ennalta estämiseksi. <https://urly.fi/2yPD>.
28.8.2023.
- Liikanen, S-L. 2015. Palveluohjauksen käytäntöjä. Teoksessa Näkki, P. & Sayed, T. (toim.). Asiakastyön menetelmiä sosiaalialalla. Helsinki: Edita Publishing Oy, 43–61. E-kirjan lukuohjelma Adobe DigitalEditions.
- Notko, M. & Husso, M. 2019. Lähisuhdeväkivaltaan puuttumisen haasteet ja mahdollisuudet. Teoksessa Niklander, E., Notko, M. & Husso, M. (toim.). Lähisuhdeväkivaltaan puuttuminen ja ammattilaisten koulutus sosiaali- ja terveydenhuollossa ja poliisissa. EPRAS-hankkeen arviointi. <https://urly.fi/3ozF>. 3.9.2023.
- Penttinen, E. & Väärälä, P. 2022. Lähisuhdeväkivallan tunnistaminen ja sitä koskeneen aikuisen kohtaaminen terveydenhuollossa. Opas Lapin sairaanhoitopiirin terveydenhuollon ammattilaisille. Lapin ammattikorkeakoulu. Hoitotyön koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/754587/Penttinen_Elina_Vaarala_Paula.pdf?sequence=2&isAllowed=y. 31.8.2023.
- Piippo, S. 2022. Lähisuhdeväkivallan kohtaamisen rakenteet, käytännöt ja toimijuus sosiaalityössä. Akateeminen väitöskirja. Kuopio: University of Eastern Finland. <https://erepo.uef.fi/handle/123456789/28347>.
13.10.2023.

- Pohjois-Karjalan hyvinvointialue. 2023. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen palvelustrategian 2023–2038. <https://urly.fi/3rUd>. 13.12.2024.
- Pohjois-Karjalan hyvinvointialue. 2024. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hanke 2020–2023. <https://innokyla.fi/sites/default/files/2024-02/Tulevaisuuden%20sotokeskus%20loppuraportti.pdf>. 15.3.2024.
- Rikoslaki 39/1889.
- Saari, S. 2003. Kuin salama kirkaalta taivaalta. Kriisit ja niistä selviytyminen. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Salonen, K. 2013. Näkökulmia tutkimukselliseen ja toiminnalliseen opinnäytetyöhön. Turun ammattikorkeakoulu. Yliopettaja. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522163738.pdf>. 31.8.2023.
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2017. Sosiaalihuoltolain soveltamisopas. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2017 (5). https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80391/05_17_Sosiaalihuoltolain%20soveltamisopas.pdf. 2.9.2023.
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2020. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus ohjelma. <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM012:00/2020>. 2.1.2024.
- SOAMK. 2023. Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. <https://urly.fi/3rWP>. 26.2.2024.
- Suomen palveluohjausyhdistys SPO ry. 2023. Mitä palveluohjaus on? <https://www.palveluohjaus.fi/mita-palveluohjaus-on/>. 19.12.2023.
- Suomen perustuslaki 731/1999.
- Terveysministeriö. 2010. Terveysministeriön julkaisuja 2010 (13). <https://www.terveysministerio.fi/julkaisut/13062010>. 13.6.2010.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2022a. Lähisuhdeväkivalta. <https://thl.fi/fi/web/vakivalta/vakivallan-muodot/lahisuhdevakivalta>. 30.8.2023.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2022b. Dialogiset toimintatavat. <https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/kehittyvat-kaytannot/dialogiset-toimintatavat>. 12.9.2023.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2023a. Lähisuhdeväkivalta 2021. Tilastoraportti 2023 (43). <https://urly.fi/3d77>. 2.9.2023.
- Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. 2023b. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisen keskeiset käsitteet. <https://urly.fi/3ozE>. 31.8.2023.
- Terveyskylä. 2021. Kriisin vaiheet. <https://www.terveyskyla.fi/aivotalo/apua-kriisiin/kriisin-vaiheet>. 26.11.2023.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. E-kirjan lukuohjelma Adobe DigitalEditions.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2023. Hyvä tieteellinen käytäntö. <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanto-htk>. 17.1.2024.
- Valli, R. & Perkkilä, P. 2018. Sähköinen kyselylomake ja sosiaalinen media aineistonkeruussa. Teoksessa Valli, R. (toim.) Ikkunoita tutkimusmenetelmiin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-Kustannus. E-kirjan lukuohjelma Adobe DigitalEditions.
- Vilkka, H. & Airaksinen, T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Vilkka, H. 2021. Näin onnistut opinnäytetyössä. Ratkaisut tutkimuksen umpikujiin. Jyväskylä: PS-Kustannus. E-kirjan lukuohjelma Adobe DigitalEditions.

Padlet saateviesti ja kysymykset

Lähisuhdeväkivalta

Kerään tietoa ammattilaisten lähisuhdeväkivaltaosaamisesta sekä heidän kehitysehdotuksista tilanteiden sujuvoittamiseen. Vastauksia käytän opinnäytetyöni tietoperustan ja tuotoksen rakentamiseen. Tuotoksena syntyy akuutin lähisuhdeväkivaltilanteen palvelupolku. Palvelupolku toimii ammattilaiselle toiminnan tukena asiakkaan kriisitilanteessa. Se sisältää väkivallan osapuolten tukipalvelut ja ammattilaisten velvoitteet lähisuhdeväkivaltahälytyksestä viikon päähän kuluvalle ajalla. Vastaaminen on täysin vapaaehtoista ja anonyymiä, en kerää henkilötietoja. Hävitän tulokset tuotoksen ja opinnäytetyön valmistuttua.

Tähän padlet-pohjaan olen koostanut kysymyksiä otsikoiden muotoon. Alapuolelta löytyy kuusi otsikkoa, jotka koskevat ammattilaisten lähisuhdeväkivaltaosaamista. Jokaisen otsikon vieressä on + merkki, jota klikkaamalla avautuu tekstikenttä. Toivon, että kirjoitat kaiken mitä mieleen tulee otsikon käsittelemästä aiheesta. Ei ole olemassa väärää vastauksia! Pyytäisin sinua myös kirjoittamaan jokaiseen vastaukseesi, mitä ammattikuntaa edustat. Lopuksi on otsikko vapaalle kommentoinnille, johon saa kirjoittaa mitä tahansa. Kiitos ajastasi!

1. Mikä on edustamasi ammattikunnan vahvuus lähisuhdeväkivallan kriisitilanteen hoitamisessa?
2. Mikä on edustamasi ammattikunnan tärkein kehityskohde lähisuhdeväkivallan kriisitilanteen hoitamisessa?
3. Millaista riskinarviointia edustamasi ammattikunta tekee - miten se näytetään, millä välineillä sitä tehdään?
4. Mitä kehitystoimenpiteitä tulisi tehdä, jotta lähisuhdeväkivallan kriisitilanteissa toimiminen sujuisi vielä jouhevammin?
5. Millaista yhteistyötä edustamasi ammattikunta tekee muiden ammattikuntien kanssa - moniammatillinen yhteistyö, koulutukset?
6. Millaista yhteistyötä toivoisit eri ammattikuntien välille?

Vapaa sana - jäikö joku oleellinen asia mainitsematta, mitä haluaisit vielä kertoa?